Ibn Hadžer
El-Askalani

PRIPREMA ZA DAN POVRATKA

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

O piscu

Ibn Hadžer[1] je porijeklom iz Askalana u Palestini. Živio je u periodu od 1372-1449 (773-852 h). Rođen je i umro u Kairu. Na početku svog rada vezao se za književnost i poeziju, a kasnije je prišao Hadisu. U potrazi za naukom putovao je u Jemen, Hidžaz i druga mjesta gdje je slusao predavanja učenjaka. Vremenom se povećala njegova čuvenost tako da su ljudi počeli dolaziti radi sluššanja njegovih predavanja. Tako je postao najveći poznavalac islama svoga vremena. Bio je jasnogovornik i prenosilac arapske poezije. Poznavao je historiju ranijih naroda, kao i stanje tadašnjih. Imao je svijetlo lice. Bio je sudija u Kairu nekoliko puta, a zatim je napustio to mjesto. Autor je mnogobrojnih djela, uglavnom vezanih za Hadis. Ibn Hadžer se ubraja među najmarkantnije ličnosti hadiskih znanosti i uopšte islamskih nauka. Autor je poznatog komentara najvjerodostojnije zbirke hadisa - Buharijinog Sahiha, koji se zove Fethul Bari. Napisao je takođe mnogo djela o biografiji prenosilaca hadisa.

[1] Njegovo puno ime je: Ahmed ibn Ali ibn Ahmed ibn Muhammed ibn Hadžer El-Askalani

Prva glava
DVOČLANE IZREKE

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

Prenosi se da je Božiji Poslanik savs[1] rekao:
"Nema ništa bolje od ove dvije stvari: vjerovanja u Allaha i korištenja muslimanima; a nema ništa gore od ove dvije stvari: mnogoboštva i nanošenja štete muslimanima."

Rekao je Alejhisselam:
"Savjetujem vas da sjedite sa učenjacima i da slušate govor mudraca jer Allah proživljava mrtvo srce svjetlom mudrosti kao što proživljava mrtvu zemlju kišom."

Ebu Bekr Es-Siddik[2] je kazao:
"Ko uđe u grob bez pripreme je poput onoga koji pokušava preploviti more bez lađe."

Prenosi se da je Omer[3] kazao:
"Snaga na ovom svijetu je u imetku, a na budućem u dobrim djelima."

Prenosi se od Osmana[4] da je kazao:

[1] Savs. je skraćenica za sallallahu alejhi ve selleme (što znači: neka je Allahova milost i mir nad njim). U daljem tekstu će biti pisana na arapskom: ﷺ ili (alejhisselam).prim. prev.
[2] Njegovo ime je Abdullah ibn ebi Kuhafe; potiče od plemena Temim. Prvi je primio islam od ljudi i odrekao se visoke pozicije u svome narodu da bi slijedio Poslanika Istine. Prozvan je Siddikom (iskrenim) jer je prvi povjerovao u vijest o Isra i Miradžu, u vrijeme kada je sumnja ušla u srca mnogih muslimana. On je saputnik Božijeg Poslanika u pećini, spomenut je u Kur'anu kao drugi od dvojice. Otac je Aiše, majke vjernika. Zamjenjivao je Poslasnika u mihrabu. Prvi je od desetorice obradovanih Dženetom; onih kojima je Poslanik bio zadovoljan. Umro je trinaeste godine po hidžri, nakon što je dvije godine proveo na čelu Islamske države.
[3] On je ebu Hafs, Faruk, jedan od dvojice Omera za koje je Alejhisselam molio Allaha da njima ojača islam. Otac je jedne od Poslanikovih žena, i djed pravednog Emevijskog Halife - Omera ibn Abdulaziza. Bio je drugi halifa; umro je deset godina nakon stupanja na hilafet od rana zadobijenih udarcima noža Ebu Lu'lua, vatropoklonika.

"Briga o ovom svijetu je tama u srcu, a briga o ahiretu je svjelost u srcu."

Alija[2] (ra[3]) je rekao:
"Ko bude u potrazi za naukom, džennet će biti to što je tražio; a ko bude u potrazi za griješenjem, vatra će biti to što je tražio."

E'ameš[4] je kazao:
"Kome bogobojaznost bude kapital, jezici neće moći opisati isplativost njegove vjere, a kome Ovaj svijet bude kapital, jezici neće moći opisati propast njegove vjere."

Prenosi se od Sufjana Es-Sevrija[5] da je rekao:
"Svako loše djelo počinjeno iz strasti moguće je da će biti oprošteno, a bilo koje loše djelo počinjeno iz oholosti (kibura) nemoguće je da će biti oprošteno - zato što je

[1] On je treći halifa, i bio je od onih koji su uložili većinu svojeg imetka za islam i nekoliko puta je opremio vojsku za pohod. Bio je oženjen dvjema Poslanikovim kćerkama-jednom nakon druge. Pod njegovom vladavinom je zapisan Mushaf iz straha da se ne zagubi pošto je poginuo veliki broj hafiza u bitkama protiv odmetnika i osvajanjima. Njegov hilafet je potrajao dvanaest godina i nekoliko mjeseci.

[2] Ali b. Ebi Talib je amidžić i posinak Poslanikov i otac dvojice poslanikovih unuka - Hasana i Husejna. Prvi je mladić koji je primio islam. Prenoćio je u postelji Božijeg Poslanika na dan Hidžre. Učestvovao je u svim bitkama Vjerovjesnika, iako ga je on ostavio kao zamjenika u svojoj porodici na dan Bedra. Preuzeo je hilafet nakon Ebu Bekra, Omera i Osmana i ostao je na čelu islamske države do svoje smti 40. godine po hidžri.

[3] "Ra" je skraćenica od Radijallahu anhu, što znači: zadovoljan bio Allah s njim; ubuduće će biti pisano na arapskom: رضي الله عنه.

[4] Eameš - živio je od 61 do 148 po hidžri u iračkom gradu Kufi. Jedan je od najpoznatjih prenosilaca hadisa svoga vremena. Bio je veliki poznavalac Kur ana, Hadisa i Nasljednog prava. Prenosi oko 1300 hadisa. O njemu se kaže da su vladari i kraljevi izgledali bijedno na njegovim predavanjima, bez obzira na njegovo veliko siromaštvo.

[5] Sufjan Es-Sevri(97-161) također je živio u Kufi. Bio je emirul-mu minin u Hadisu, što je najveći rang u toj nauci. Napisao je brojne knjige, kao što su El-Džamiul-Kebir, El-Džamius-Sagir i druge.

korijen Iblisove neposlušnosti bio u oholosti, a Adem je svoju grješku počinio iz strasti."

Rekao je jedan zahid (asketa):
"Ko počini grijeh smijući se, zaista će ga Allah uvesti u Vatru uplakanog. Ko bude pokoran Allahu plačući, On će ga uvesti u Džennet nasmijanog."

Neki mudrac je kazao:
"Nemojte podcjenjivati male grijehe, jer uistinu se od njih granaju veliki grijesi."

Poslanik ﷺ je rekao:
"Mali grijeh postaje velikim kada se ponavlja, a veliki grijeh nestaje kada se čovjek pokaje."

Rečeno je:
"Spoznajnika zaokuplja zahvala, a asketu dova (molba). To je zato što je se spoznajnik brine za svoga Gospodara, a asketa se brine za samog sebe."

Neki mudrac je rekao:
"Ko misli da ima prečeg prijatelja od Allaha, taj slabo poznaje Allaha; a ko misli da ima većeg neprijatelja od samog sebe, taj slabo poznaje sebe."

Rekao je Ebu Bekr Es-Siddik o ajetu: "Pojavio se nered na kopnu i moru": "Kopno je jezik, a more je srce. Kada se pokvari jezik, plaču nad njim ljudi, a kada se iskvari srce, plaču nad njim meleki."

Rečeno je:

- Strast uistinu stvara kraljeve robovima, dok strpljivost robove pretvara u kraljeve - zar to ne vidiš u priči Jusufa i Zulejhe[1]?

- Blago onome kome je pamet vladar, a prohtjevi zarobljenik, a teško onome kome kome su prohtjevi vladar, a pamet zarobljenik.

- Ko napusti grijehe, srce će mu postati nježno; ko ostavi zabranjeno i primi dozvoljeno biće mu čista misao. Allah je objavio jednom vjerovjesniku: poslušaj Me u onom što sam ti naredio i ne protivi Mi se u onom čemu te savjetujem.

- Vrhunac pameti je raditi ono čime je Allah zadovoljan i udaljavati se od Njegove srdžbe.

- Nema gurbeta (inostranstva) za pametnog, i nema domovine za neznalicu.

- Ko bude svojom poslušnošću Allahu blizak, biće među ljudima stranac.

- Gest pokornosti je znak spoznaje kao što je gest tijela znak života.

[1] Jusuf je Božiji Poslanik. Zbog očeve ljubavi prema njemu, braća ga bacaju u bunar gdje ga kasnije nalazi jedan karavan pa ga prodaje vladaru Egipta. Pošto je bio neopisivo lijep, vladareva žena Zulejha se zaljubljuje u njega i pokušava da ga zavede. On je odbija i Allah ga spašava od njene spletke, radi čega ga ona šalje u zatvor. Tamo je ostao sve dok Faraon nije usnio san koji ni čarobnjaci nisu znali protumačiti, a koji ga je jako uznemirio. Tada Jusuf biva pozvan iz zatvora, kada na njega ukazuje jedan od njegovih zatvorskih drugova. Uspijeva protumačiti san, i faraon ga radi toga nagrađuje postavljenjem na vrlo visoko mjesto u tadašnjem Egiptu.

Poslanik (savs) je rekao:
"Korijen svih grješaka je ljubav prema Ovom svijetu, a korijen svih nereda je nedavanje desetine i zekata."

Rečeno je:

- Onaj koji priznaje grješku zaslužuje pohvalu, Priznavanje grješke je znak primanja djela kod Boga.

- Nezahvalnost je izrodnost, a druženje sa glupacima je štetno.

Rekao je pjesnik:
Teško onom ko se Dunjalukom zabavlja,
Velika nadanja su ga zanijela.

Ili se ne budi iz zaborava
Sve dok mu se Sudbina[1] ne približi.

Smrt dolazi iznenada,
A grob je sanduk djela.

Strpi se pred iskušenjima Ovog svijeta,
jer nema smrti bez Određenja.

[1] Misli se na smrt.

Druga glava
TROČLANE IZREKE

Prenosi se da je Poslanik (savs) rekao:
“Ko osvane žaleći se na probleme života, taj zaista kao da se na Gospodara svoga žali. Ko osvane zbog ovosvjetskih stvari tužan, na Allaha srdit je osvanuo. A ko se ugleda na bogataša i njegovo bogatstvo izgubio je dvije trećine svoje vjere.”

Ebu Bekr Es-Siddik (ra) je rekao:
“Tri se stvari ne mogu postići trima: bogatstvo željom, mladost bojenjem kose niti zdravlje lijekovima.”

Omer (ra) je kazao:
“Lijepo ophođenje sa ljudima je pola pameti; ne stidjeti se pitati je pola znanja, a pravilno rasuđivanje je pola života.”

Rekao je Osman(ra):
“Ko se odrekne Dunjaluka, zavoljeće ga Allah dž.š; ko ostavi grijehe, zavoljeće ga meleki, a ko riješi nadanja muslimana, zavoljeće ga muslimani.”

Rekao je Alija (ra):
“Od (svih) blagodati ovoga svijeta zaista ti je islam dovoljan; uistinu, od (svih) zauzetosti dovoljna ti je poslušnost (Allahu), a od svih pouka dovoljna ti je smrt kao pouka.”

Ibn Mes’ud[1] ﷺ je rekao:

[1] Njegovo puno ime je Gafil b Habib i potiče iz plemena Huzejl. Jedan je od nastarijih ashaba i onoh koji su rano primili islam. Prvi je glasno učio Kur'an u Meki. Došao je u Medinu za vrijeme vladavine Osmana i umro je u njoj u šezdesetoj godini života.

"Koliko se ljudi prevarilo primajući poklone; koliko je njih zahvalama zavedeno; a koliko se ljudi zavaralo time što su im grijesi pokriveni."

Kaže Davud pejgamber:
“Objavljeno je u Zeburu: pametan se treba zanimati samo s tri stvari: spremanjem za Dan povratka, osnovnom opskrbom za ‘ivot i traženjem slasti u dozvoljenom.”

Prenosi Ebu Hurejre da je Poslanik ﷺ rekao:
“Tri stvari spašavaju, tri uništavaju; tri su stepena i tri iskupa.
Spašavaju: strah od Allaha javno i tajno, držati se pravog puta u siromaštvu i bogatstvu, zatim pravednost u radosti i srdžbi.
Uništavaju: jaka škrtost, slijeđenje prohtjeva i visoko mišljenje o sebi.
Stepeni su: širenje selama, hranjenje siromaha i klanjanje noću dok ljudi spavaju.
Iskupi su: upotpuniti abdest u hladnim noćima, pružati korak ka skupovima i čekati namaz nakon namaza.”

Rekao je Džibril:
“O Muhamede: živi kako hoćeš,, ali znaj da si mrtav. Voli koga hoćeš, ali znaj da ćeš se od njega rastati. Radi šta hoćeš, to će ti se namiriti.”

Rekao je Poslanik ﷺ:
Tri osobe će Allah skloniti u hlad svojeg prijestolja dana kada neće biti drugog hlada: onoga koji uzima abdest u teškom stanju (bolesti, ratu isl.), onog koji ide u džamiju po tmini, i onoga koji hrani gladne.”

Pitan je Ibrahim عليه السلام*:* "zbog čega te je Allah uzeo svojim prijateljem?"
Reče: "zbog tri stvari:
-izabrao sam naređenje Allaha pored naređenja drugoga,
-nisam mario za ono čime sam Allaha zadužio
-nisam ni večerao niti ručao a da sa mnom nije bio gost."

Jedan mudrac je rekao:
"Tri stvari otklanjaju brigu: spominjanje Uzvišenog Allaha, susreti sa Njegovim dobrim robovima (evlijama) i govor mudrih."

Hasan el-Basri je kazao:
"Ko nema odgoja, nema ni nauke; ko nema strpljenja, nema ni vjere, a ko nije bogobojazan, nije Allahu blizak."

Prenosi se da je jedan Izraelićanin pošao da traži nauku i ta vijest stiže do njihovog vjerovjesnika. On posla po tog čovjeka i reče mu: "O mladiću, savjetujem te trima stvarima u kojima je nauka prošlih i sadašnjih naroda:
Boj se Allaha u tajnosti i javno; čuvaj svoj jezik od ogovaranja ljudi i ne spominji ih osim po dobru; gledaj da hljeb koji jedeš bude na pošten način zarađen."
Kad ču ove riječi, mladić odustade od izlaska.

Jedan čovjek od Izraelićana je sakupio osamdeset kovčega nauke i nije se okoristio od svega toga. I objavi Allah njihovom vjerovjesniku da kaže tom sakupljaču: "i kada bi sakupio mnogo nauke, neće ti koristiti ako ne budeš radio po trima stvarima:
-nemoj voljeti Dunjaluk jer on nije kuća vjernika;

-nemoj se družiti sa šejtanom jer on nije drug vjernika,
-i nemoj nikome zlo nanijeti jer to nije zanimanje vjernika."

Prenosi se da je Sulejman ed-Darani rekao u svojoj dovi:
"Moj Bože, ako mi budeš sudio zbog mojih grijeha, ja ću tražiti Tvoj oprost; ako mi budeš sudio zbog moje škrtosti, ja ću moliti za Tvoju darežljivost; a ako me uvedeš u Vatru, obavijestiću njene stanovnike da Te ja zaista volim."

Rečeno je: "Najsretniji je onaj ko ima znalačko srce, strpljivo tijelo i zadovoljstvo onim što posjeduje."

Ibrahim en-Nehai je rekao:
"Zaista su oni koji su propali prije vas propali radi tri osobine: beskorisnog govora, neumjerenosti u hrani i pretjeranog spavanja."

Prenosi se od Jahje ibn Muaza er-Razija:
"Blago onome ko ostavi Dunjaluk prije nego što on njega ostavi, i izgradi sebi grob prije nego što u njega uđe, i obraduje Gospodara svoga prije nego što Ga sretne."

Alija, ﷺ je rekao:
"Ko nema sa sobom Allahov sunnet (zakon), zatim sunnet Njegovog Poslanika i Njegovih miljenika, taj nema ništa u ruci."
Pitaše ga: "šta je to Allahov sunnet?"
"Čuvanje tajne", odgovori.
"A šta je sunnet Poslanika?", rekoše.
"Ljubazno postupanje sa ljudima"
"Šta je sunnet Njegovih miljenika?"
"Trpiti ljudska maltretiranja.

Naši prethodnici su savjetovali jedni druge trima stvarima i dopisivali se o njima: ko se bude zalagao za Budući svijet, Allah će riješiti probleme njegovog života i vjere. Ko uljepša svoju unutrinu, Allah će uljepšati njegovu spoljašnost. Ko izmiri ono što je između njega i Allaha, izmiriće Allah ono što je između njega i ljudi."

Prenosi se od Alije ﷺ:
"Budi najbolji čovjek kod Allaha. Budi najgori čovjek u svojim očima i budi za ljude jedan od njih!"

Objavio je Allah ﷻ vjerovjesniku Uzejru:
"Uzejre, kada počiniš mali grijeh, nemoj gledati u njegovu sićušnost, već gledaj u Onoga kome si zgriješio; kada te zadesi malo dobro, nemoj ga omalovažavati, već gledaj u Onoga koji te je opskrbio (njime); kada te pogodi zlo, nemoj se na Mene žaliti stvorovima Mojim, kao što se Ja ne žalim na tebe melekima Svojim kada do Mene stignu tvoje sramote!"

Hatim El-Esam je rekao:
"Nema jutra a da me Šejtan ne pita: "Čime se hraniš? šta oblačiš? gdje stanuješ?"
Ja mu ogovaram: "Hranim se smrću, oblačim ćefine, stanujem u grobu."

Poslanik ﷺ je rekao:
"Ko iziđe iz sjenke grijeha na čast pokornosti, obogatiće ga Uzvišeni Allah bez blaga, pomoći će ga bez vojske i osnažiće ga bez rodbine (plemena)."

Prenosi se da je Božiji Poslanik ﷺ izašao jednog dana među svoje ashabe i pitao ih:

"Kako ste osvanuli?
"Osvanuli smo kao vjernici u Allaha ﷻ," rekoše.
"A šta je znak vašeg vjerovanja?"
"Strpljivi smo u teškoćama, zahvalni na blagostanju i zadovoljni onim što nam je predodređeno (suđeno)."
Na to reče Alejhisselam: "Vi ste istinski vjernici tako mi Gospodara Ka'be!"

Objavio je Allah ﷻ nekom vjerovjesniku:
"Ko se sretne sa Mnom, a voli Me, uvešću ga u Moj Džennet. Ko se sretne sa Mnom, a boji Me se, sačuvaću ga od Moje Vatre. Ko se sretne sa Mnom, a stidi Me se, učiniću da meleki zaborave njegove grijehe."

Prenosi se da je Abdullah ibn Mes'ud rekao:
"Izvrši ono što ti je Allah naredio i bićeš najpobožniji čovjek; kloni se Allahovih zabrana i bićeš najveći isposnik (zahid); budi zadovoljan onim što ti je Allah dodijelio i bićeš najbogatiji čovjek."

Salih El-Merkadi je prolazio kraj nekih kuća i reče:
"Gdje su tvoja čeljad prijašnja, gdje su tvoji stanovnici negdašnji?" Odazva mu se neko: "njihov trag se zatro, ispod zemlje su im nestala tijela, a djela su im ostala privezana kao ogrlice oko vratova".

Alija je rekao:
"Učiniš li nekom dobro djelo, postao si njegov vođa; zamoliš li nekog za uslugu, postao si njegov rob; odrekni se koga hoćeš, bićeš mu jednak."

Jahja ibn Muaz (Allah mu se smilovao) je kazao:

"Ostaviti sav Dunjaluk znači uzeti ga cijelog, pa ko ga ostavi cijelog, uzeo ga je cijelog. Zato - uzmi ga tako što ćeš ga ostaviti, a ostavi ga tako što ćeš ga uzeti".

Pitali su Ibrahima ibn Edhema: "Čime si našao isposništvo (zuhd)?" Reče: "Našao sam ga u trima stvarima:
Vidio sam prazan grob, a nemam prijatelja sa sobom; vidjeh dug put, a nemam sa sobom hrane; i vidio sam Silnog kako mi sudi, a ja nemam nijednog argumenta".

Rekao je Eš-Šibilli (jedan od poznatih sufija):
"Moj Bože, želim da Ti poklonim sva moja dobra djela pored mojeg siromaštva i nemoći, pa kako ne bi želio Ti da mi pokloniš (oprostiš) sve moje ružne postupke pored Tvoje nezavisnosti, Gospode, od mene!"
Zatim kaza: "Kada poželiš s Allahom biti prijatelj, otuđi se od svoje duše." I nastavi: "Da ste okusili slast (duhovnog) sjedinjenja, znali biste šta je gorčina razdvojenosti."

Pitali su Sufjana Es-Sevrija: "kako postati Allahov ﷻ prijatelj?" Odgovori:
"Ne drugujući sa svakim lijepim licem, ugodnim glasom i razgovjetnim jezikom."

Ibn Abbas ﷺ je rekao:
"Zuhd (isposništvo) se sastoji od tri slova (samoglasnika): ze, ha i de. Ze je spremanje (zâd) za obećani dan. Ha je uputa (huda) u vjeru, a de je stalnost (devam) u pokornosti Bogu."
A drugim povodom je kazao:
"Zuhd su tri slova - ze je napuštanje kićenja (zinet); ha je ostavljanje prohtjeva (hevâ), a de je ostavljanje ovoga svijeta (dunjâ)

Došao je Hamid ibn Lifafu čovjek i zamolio ga za savjet. On mu reče: "Zaštiti svoju vjeru koricama poput korica mushafa". Upitaše ga: "A šta su korice vjere?" Odgovori: "Ne pričati više nego što je neophodno, uzimati od ovoga svijeta samo ono što je neophodno, i ne miješati se s ljudima osim onoliko koliko se mora. Zatim, znaj da je osnova zuhda kloniti se zabranjenih stvari - sitnih i krupnih, izvršavati sve vjerske dužnosti, lahke i teške i prepuštanje ovog svijeta njegovim ljubiteljima, i malih i velikih stvari na njemu."

Rekao je Lukman El-Hakim svome sinu:
"O sine, ljudi se uistinu sastoje od tri elementa: jedan pripada Allahu, drugi njima, a treći crvu. Ono što je Allahovo, to je njegov duh; ono što njemu (čovjeku) pripada je njegovo djelo, a ono što pripada crvu je njegovo tijelo."

Alija ﷺ je kazao:
"Tri stvari jačaju pamćenje i čiste grlo - čišćenje zuba, post i čitanje Kur'ana."

Prenosi se od Ka'b ibn Ahbara ﷺ da je rekao:
"Tri su utvrde za vjernika: džamija, spominjanje Allaha (zikrullah) i učenje Kur'ana.

Rekao je jedan mudrac:
"Postoje tri riznice u Allaha koje daje samo onome koga voli: siromaštvo, bolest i strpljivost."

Prenosi se da je Ibn Abbas ﷺ bio pitan: "Koji je najbolji dan, najbolji mjesec i najbolje djelo". "Najbolji dan je džuma, odgovori, najbolji mjesec ramazan, a najbolje djelo

obavljanje pet namaza u njihovom vremenu." Nakon tri dana stiže ova vijest do Alije ﷺ, pa reče: "Da ste učenjake, mudrace i pravnike sa istoka i zapada pitali o ovom pitanju, ne bi vam rekli ono što vam je Ibn Abbas rekao. Međutim, ja bih rekao: najbolje djelo je ono što Allah Uzvišeni primi od tebe, najbolji mjesec je onaj u kome se čovjek pokaje iskreno, a najbolji dan je onaj kada ćeš napustiti ovaj svijet kao vjernik u Allaha ﷻ."

Kazao je pjesnik:
"Zar ne vidiš kako nas iskušavaju dan i noć,
A mi se igramo u tajnosti i javno.

Ne stremi ka ovom svijetu i njegovim blagodatima,
Zaista ta kuća nije tvoj stan.

Radi u korist svoje duše prije smrti i neka
Te ne zanosi mnoštvo braće i drugova."

Rečeno je:
"Kada Allah poželi Svome robu dobro, učini da on shvati vjeru, da bude zahid na ovom svijetu, i otvori mu oči da vidi sopstvene mane."

Prenosi se da je Poslanik ﷺ rekao:
"Učinjeno mi je dragim od ovoga svijeta troje - miris, žene, a moja radost je u namazu."
Sa njim su sjedili njegovi ashabi, pa reče Ebu Bekr Es-Siddik ﷺ: Istinu si rekao, Poslaniče Allahov. Meni je drago na Ovom svijetu troje:
Pogled u lice Božijeg Poslanika, davanje imetka za Božijeg Poslanika i da moja kći bude sa Poslanikom."

Zatim reče Omer ﷺ: "Istinu si rekao, Ebu Bekre; a Meni ja drago od ovoga svijeta troje:
Naređivanje dobru, sprečavanje zla i pohabana odjeća."
Na to kaza Osman ﷺ: "Pravo si rekao, Omere; meni je na dunjaluku drago troje:
Nahraniti gladnog, obući golog i učiti Kur'an."
Na kraju reče Alija ﷺ: "Istina je to što kažeš, Osmane; meni je učinjeno dragim na dunjaluku troje:
Poslužen gost, ljetnji post i udarac sabljom."
Dok su oni bili zaokupljeni razgovorom, dođe im Džebrail i kaza: "Poslao me je Allah ﷻ kada je čuo vaš razgovor i naređuje ti da me pitaš šta bih ja volio kada bih bio ovosvjetsko stvorenje." Upita ga ﷺ: "Šta bi volio da si dunjalučko stvorenje?" Odgovori:
"Upućivati zalutale, družiti se sa Allahu pokornim strancima i pomagati ljude teškog stanja i siromašne"
Zatim nastavi Džebrail: "Gospodar moći ﷻ voli kod svojih robova tri osobine:
Davanje svega od sebe, plakanje u pokajanju i strpljenje u siromaštvu."

Neki mudrac je rekao:
"Ko se osloni na svoju pamet, zalutaće, ko bude želio zadovoljstvo u svom imetku, uvijek će mu biti malo, a ko bude tražio ojačanje od stvorenja, biće vazda slab."

Rekao je mudrac:
"Plod spoznaje ima tri znaka - stid od Allaha, ljubav radi Allaha i prijateljstvo sa Allahom."

Prenosi se da je Poslanik ﷺ rekao:

"Ljubav je osnova znanja, a izbjegavanje grijeha je znak čvste vjere. Vrhunac čvrste vjere je bogobojaznost i zadovoljstvo onim što Allah odredi."

Sufjan ibn Ujejne[1] je kazao:
"Ko zavoli Allaha, zavoljeće ga onaj koga Allah voli; a ko zavoli onoga koga voli Allah ﷻ zavoljeće ga u ime Allaha, a ko voli ono što voli u ime Allaha želi da za to ljudi ne znaju."

Zabilježeno je da je Poslanik ﷺ rekao:
"Iskrenost ljubavi ima tri obilježja: čovjek više voli slušati voljenog kada govori nego nekog drugog; više voli sjediti s njim nego s kim drugim i gleda da zadovolji svog voljenog prije ikog drugog."

Prenosi Vehb ibn Munebbih El-Jemâni[2] رضي الله عنه:
"Zapisano je u Tevratu da je pohlepni čovjek siromašan pa makar bio vlasnik cijelog svijeta i da se pokornome pokoravaju čak iako je rob, a onaj koji je zadovoljan malim bogat je pa makar bio gladan."

Rekao je neki mudrac:
"Ko spozna Allaha neće imati slasti pored stvorenja; ko spozna dunjaluk, neće imati želju za njim, a ko spozna pravednost Allaha Uzvišenog, neće se sporiti sa ljudima."

Rekao je Zunnun El-Misri:
"Svak ko se boji, bjegunac je; svak ko želi u potrazi je, a onaj koji se druži s Allahom izbjegava sebe."

[1] Poznati muhadis iz Kufe, živio od 107-198 po hidžri.
[2] Jemenski Jevrej koji je primio islam i postao prenosioc hadisa. Njegove predaje se često navode u "Biografiji Poslanika" od Ibn Ishaka.

Zatim je nastavio: "Onaj ko spozna Allaha ﷻ zarobljenik je, njegovo srce je dalekovido a njegov rad Allaha radi je veliki."
I reče: "Pouzdan je onaj ko spozna Allaha Uzvišenog; njegovo srce je pametno, a njegov rad u ime Allaha je obilan."

Prenosi se da je Sulejmân Ed-Dârâni rekao:
"Osnov svakog dobra na ovom i budućem svijetu je strah od Allaha ﷻ; ključ dunjaluka je sitost, a ključ ahireta izgladnjelost."

Rečeno je:
"Ibadet je zanat; njegova radionica je osama, kapital mu je bogobojanost, a profit je Dženet."

Rekao je Mâlik ibn Dinâr[1]:
"Zamijeni tri stvari trima da bi postao vjernik: umišljenost poniznošću, pohlepu zadovoljstvom i zavidnost savjetovanjem."

[1] Prenosilac hadisa iz Basre; bio je skroman i izdržavao se tako što je prepisivao mushafe i prodavao ih. Umro je u Basri 131 po hidžri.

Treća glava
ČETVOROČLANE IZREKE

Zabilježeno je da je Božiji Poslanik ﷺ rekao Ebu Zerru El-Gafariju رضي الله عنه:
"Ebu Zerre, obnovi svoju lađu jer je more zaista duboko; uzmi svu putnu opskrbu jer je put dalek; olakšaj teret koji nosiš jer je uspon težak i budi iskren u svojim postupcima jer Onaj koji ih posmatra sve vidi."

Rekao je pjesnik:
Dužnost ljudi je da se pokaju,
ali je napuštanje grijeha preče.

Strpljivost u teškim trenucima je teška,
ali je ispuštanje nagrade preče.

Vrijeme je u svojoj promjenljivosti čudno,
ali je nemar ljudi čudniji.

Sve što treba doći blizu je,
ali je smrt od svega toga bliža.

Jedan mudrac je rekao:
"Četiri stvari su lijepe, ali su četiri ljepše od njih:
Stid je kod ljudi lijep, ali je kod žena ljepši.
Pravednost je kod svakoga lijepa, ali je kod vođâ ljepša.
Pokajanje je kod starih lijepo, ali je kod mladih ljepše.
Darežljivost je u bogatih lijepa, ali je u siromaha ljepša."

Rekao je mudrac:
"Četiri stvari su ružnije od četiri:

Grijeh je kod mladića ružan, ali je kod starca ružniji.
Zanimanje ovim svijetom je kod neznalice ružno, ali je kod učenjaka još ružnije.
Lijenost u pokornosti Bogu je kod svakoga ružna, ali je u naučnika i studenata ružnija.
Oholost bogataša je ružna, ali je oholost siromaha još ružnija."

Poslanik ﷺ rekao:
"Zvijezde su sigurnost stanovnicima neba; pa kada popadaju biće to kraj stanovnika neba.
Moji potomci su jamstvo mom ummetu, pa kada nestanu, nestaće i moj ummet.
Ja sam jamac mojim ashabima, pa kada odem nestaće i moji ashabi.
Planine su štit Zemlje i kada nestanu nastupiće kraj stanovnicima Zemlje."

Ebu Bekr Es - Siddik je rekao:
"Četiri stvari se upotpunjuju drugim četiri:
Namaz kroz sehvi sedžde, post kroz sadekatul - fitr, hadž kurbanom, a iman (vjerovanje) džihadom."

Abdullah b. Mubarek je rekao:
"Ko svakog dana klanja dvanaest rekata, ispunio je dug namaza; ko svakog mjeseca posti po tri dana, ispunio je dug posta; ko uči svakog dana po stotinu ajeta, izvršio je dužnost učenja, a ko udijeli svake džume po dirhem, izvršio je dužnost sadake."

Omer ﷺ je rekao:
"Postoje četiri mora:

Strast je more grijeha, duša je more prohtjeva, smrt je more životâ, a grob je more pokajanjâ."

Kazao je Osman ﷺ:
"Našao sam slast imana u četiri stvari:
Prva je u obavljanju Allahovih naredbi;
Druga u izbjegavanju Njegovoh zabrana;
Treća u naređivanju dobra želeći time Allahovu nagradu;
Četvrta u odvraćanju od zla iz straha od Allahove kazne."
Rekao je također ﷺ:
"Četiri su stvari čija je spoljašnost vrlina, a unutrašnjost obaveza (farz):
Miješati se s dobrim ljudima je vrlina, ali je ugledanje na njih obaveza. Čitanje Kur'ana je vrlina, ali je postupanje po njemu obaveza. Posjećivanje mezarja je vrlina, ali je spremanje za njega obaveza. Obilazak bolesnika je vrlina, ali je uzimanje pouke od njega obaveza."

Prenosi se da je Alija ﷺ rekao:
"Ko želi Džennet žuri ka činjenju dobrih djela. Ko se plaši Vatre prestaje sa udovoljavanjem strastima. Ko je siguran u svoju smrt izgubiće vrijednost sve slasti, a ko spozna ovaj svijet biće mu lahki svi problemi."

Poslanik ﷺ je rekao:
"Namaz je stub vjere, ali je šutnja bolja. Sadaka gasi Gospodarevu srdžbu, ali je šutnja bolja. Post štiti od Vatre, ali je šutnja bolja. Borba na Božijem putu je vrhunac vjerovanja, ali je šutnja bolja."

Rečeno je da je Allah objavio jednom od poslanikâ Izraela i rekao:

"To što ćutiš od lošeg govora kod mene je post; tvoje čuvanje udova od zabranjenog je za mene molitva; tvoje očajavanje nad stvorenjima za mene je sadaka, a uklanjanje nevolja od muslimana kod mene je džihad."

Zabilježeno je da je Abdullah b Mesud ﷺ rekao:
"Četiri stvari su tama u srcu:
Sit stomak bez paženja da li je hrana halal; druženje sa zulumćarima; zaboravljanje prošlih grijeha i prevelike želje i nadanja.
A četiri su svjetlost u srcu:
Gladan stomak iz pažnje[1], druženje sa dobrim ljudima; pamćenje prošlih grijeha i mala nadanja."

Hatim b Esam, Allah mu se smilovao, je rekao:
"Ko zagovara da ima četiri osobine, a nema druge četiri, njegovo zagovaranje je laž - ko govori da voli Allaha, a ne prestaje sa činjenjem zabranjenog, to što govori je laž; ko zagovara da voli Poslanika ﷺ a ne podnosi bijedne i siromašne, to što zagovara je laž; ko pripisuje sebi ljubav prema džennetu, a ne udjeljuje milostinju, njegovo pripisivanje je laž; ko kaže da se boji Vatre a ne prestaje sa griješenjem, to što kaže je laž."

Vjerovjesnik ﷺ je rekao:
"Četiri su znaka zalutalih: zaboravljanje prošlih grijeha, dok su oni kod Allaha sačuvani; pamćenje prošlih sevapa (dobrih djela) ne znajući jesu li primljeni ili odbijeni; ugledanje na onog ko je visoko u ovosvjetskim dobrima i onog ko je na niskom stepenu vjerovanja. Kaže Allah: "Želio sam ga, ali on nije želio Mene, pa sam ga napustio".

[1] Da u njega ne dospije nešto zabranjeno...

A znaci vjere su četiri stvari: prisjećanje prošlih grijeha, zaboravljanje urađenih sevapa; ugledanje na one koji su iznad u vjeri i na one koji su ispod u dunjalučkim dobrima."

Jedan mudrac je rekao da su znaci imana (vjerovanja) četiri stvari: bogobojaznost, stid, zahvalnost i strpljivost.

Prenosi se od Poslanika ﷺ da je rekao:
"Četiri su temelja: temelj lijekova, lijepog ponašanja, ibadeta i temelj želja. Temelj lijekova je umjerenost u jelu; temelj lijepog ponašanja je malo govoriti; temelj ibadeta je mala količina grijeha, a temelj želja je strpljenje."

Rekao je Alejhisselam također:
"Četiri stvari iz tijela Ademovih sinova brišu četiri biti (suštine). Biti su: um, vjera, stid i lijepo djelo. Tako će srdžba oduzeti um; zavidnost vjeru; požuda stid, a ogovoranje briše dobra djela."

I rekao je ﷺ:
"Četiri stvari u Dženetu su bolje od samog Dženeta: vječno boraviti u njemu je bolje od Dženeta; služenje meleka u Dženetu je bolje od Dženeta; blizina poslanikâ tamo je bolja od samog Dženeta i Allahovo zadovoljstvo u njemu je bolje od Dženeta.
A četiri stvari u Vatri su gore od Vatre: vječno boraviti u Vatri je gore od nje same; prijekor meleka u njoj je gori od Vatre; biti blizu šejtana je gore od Vatre i srdžba Uzvišenog Allaha je gora od Vatre same."

Pitali su jednog mudraca: "Kako si? On im odgovori: "Ja sam sa Gospodarem u slaganju, sa dušom u zavadi, sa stvorenjima u savjetovanju i sa ovim svijetom u nužnosti."

Jedan mudrac je izabrao četiri mudrosti iz slijedeće četiri knjige:
Iz Tevrata: "Ko bude zadovoljan onim što mu je Allah dao, odmoriće se na dunjaluku i ahiretu."
Iz Indžila: "Ko pobijedi strasti biće moćam i na ovom i na budućem svijetu."
Iz Zebura: "Ko se osami od ljudi, spasiće se na dunjaluku i ahiretu."
A iz Furkana: "Ko čuva svoj jezik, biće siguran i na dunjaluku i na ahiretu."

Omer ﷺ je rekao:
"Tako mi Allaha, nisam iskušan nijednom nevoljom, a da mi u tome nije bilo četiri blagodati od Allaha: prva je zato što to nije zbog mog grijeha, druga je što je moglo biti i gore; treća je ako ta nevolja ne sprečava Allahovo zadovoljstvo, a četvrta da ja molim od Allaha nagradu za to iskušenje."

Abdullah ibn Mubarek je rekao:
"Jedan mudrac je sakupio hadise i iz njih izabrao četrdeset hiljada, zatim od toga izabrao četiri hiljade, zatim četiri stotine, pa četrdeset, i na kraju izabra četiri rečenice, koje glase:
"Ne oslanjaj se u svakoj situaciji na ženu;
Nemoj se stalno zanositi imetkom;
Ne opterećuj svoj želudac onoliko koliko ne možeš i,
Ne uči ono što nije korisno!"

Rekao je Muhamed ibn Ahmed o ajetu: "I koji će prvak biti, i čedan, i vjerovjesnik, potomak onih dobrih[1]: "Spomenuo je Allah ﷻ Jahja-a kao prvaka, a on je Njegov rob, zato što je bio jači od četiri stvari: prohtjeva, Iblisa, jezika[2] i srdžbe."

Prenosi se od Alije ﷺ da je rekao:
"Neće nestati dina (vjere) sve dok na ovom svijetu budu postojale četiri stvari: dok bogataši nisu škrti u onome što im je dato u posjed; dok učenjaci rade po onome što su naučili; dok se neznalice ne inate u onom što ne znaju i dok siromasi ne prodaju ahiret radi dunjaluka."

Bilježi se da je Poslanik ﷺ rekao:
"Allah će se na Sudnjem danu pozivati na četiri osobe protiv četiri vrste ljudi: protiv bogataša Sulejmanom, sinom Davudovim; protiv robova Jusufom[3]; protiv bolesnih Ejjubom, i protiv siromaha Isaom, neka ih mir prati."

Sa'd ibn Bilal, Allah mu se smilovao, je rekao da Allah čovjeku, kada ovaj zgriješi, ukazuje milost sa četiri stvari: ne skriva od njega opskrbu, ne skriva od njega zdravlje; ne otkriva njegov grijeh i ne kažnjava ga brzo."

Rekao je Hatim El-Esam (Allah mu se smilovao):
"Ko odloži četiri stvari do dolaska drugih četiri, naći će Džennet: spavanje do groba, hvaljenje do mizana[4], odmor do sirata i strasti do Dženneta."

[1] Sure Ali Imran, 39. ajet.
[2] Tj. Njegovih grešaka.
[3] Zato što je Jusuf prodat kao rob vladaru Egipta.
[4] Mizan je vaga na kojoj se mjere dobra i loša djela na Sudnjem danu.

Rekao je Hamid El-Lifaf, Allah mu se smilovao:
"Četiri stvari smo tražili u četiri, ali smo pogriješili put, pa smo ih našli na drugom mjestu: tražili smo bogatstvo u imanju, ali smo ga našli u skromnosti; tražili smo rahatluk (blagostanje) u velikom bogatstvu, ali smo ga našli u malom imetku; tražili smo slasti u blagodatima, ali ga nađosmo u zdravom tijelu i tražili smo opskrbu na zemlji, a nađosmo je na nebu."

Alija ﷺ je kazao:
"Četiri su stvari čija i mala količina predstavlja mnogo: bol, siromaštvo, vatra i neprijateljstvo."

Prenosi se da je Hatim El-Esam rekao:
"Vrijednost četiri stvari znaju samo četvorica: vrijednost mladosti znaju samo starci, blagostanja paćenici, zdravlja bolesni, a života vrijednost znaju samo mrtvi."

Rekao je pjesnik Ebu Nuvas[1]:
"Moji grijesi su, kada o njima razmišljam, mnogobrojni,
Ali je Allahova milost od toga prostranija.

Nije moja težnja za dobrim kada ga činim,
Već ja Allahovoj milosti težim.

On je Allah, moj Gospodar koji me je stvorio,
A ja sam Mu rob, koji odobrava i pokorava se.

[1] Pjesnik koji se svrstava u Abasijski period islamske književnosti. Bio je sjajan prenosilac hadisa, ali hadiski učenjaci nisu prihvatili njegovu predaju zbog poezije o vinu zbog koje se pročuo i zbog pjesnikovog raskaslašnog života. Pred kraj života je došao na pokajanje, nakon hilafeta Harun Er-Rešida.

Ako mi podari oprost, to će biti milost,
Ako bude drugo, pa šta mogu uraditi ja?"

Rekao je Vjerovjesnik ﷺ:
"Kada nastupi kijametski dan, postaviće se mizan (vaga), pa će se dovesti klanjači i biće obilno nagrađeni vaganjem djela. Zatim će se dovesti postači i obilno će nagrađeni. Dovešće se i hadžije, pa će i oni biti bogato nagrađeni. Na kraju će se dovesti oni koji su iskušavani, ali se njima neće mjeriti djela niti će im se otvarati Divan (knjiga djela) Oni će dobiti nagradu bez obračuna, tako da će oni koji su život proveli u blagostanju poželjeti da budu na njihovom stepenu zbog velike nagrade od Uzvišenog Allaha."

Jedan mudrac je rekao:
"Svakog Ademovog sina očekuje četiri otimanja: melek smri će oteti njegovu dušu, nasljednici će mu oteti imanje, crv će oteti njegovo tijelo, a oni s kojima se prepirao na ovom svijetu, oteće mu čast na ahiretu."

Rekao je drugi:
"Ko se zabavlja strastima, neophodne su mu žene; ko se zanima skupljanjem imetka, mora uzimati haram; ko hoće koristiti muslimanima, mora u rukama imati kormilo, a ko se hoće zanimati ibadetima, mora posjedovati nauku."

Zabilježeno je da je Alija ﷺ rekao da na svijetu nema ništa teže od četiri stvari: oproštaja u srdžbi, darežljivosti u oskudici, čednosti u samoći i iskrenosti prema onome koga se čovjek plaši ili koga moli.

"Objavio je Uzvišeni Davudu ﷺ da pametan i mudar čovjek ne propušta četiri trenutka: trenutak u kome šapatom moli Gospodara; trenutak obračuna sa sobom; čas u kojem odlazi braći koja ukazuju na njegove mane i čas prepuštanja dozvoljenim strastima."

Neki mudrac je kazao:
"Molitveni obredi su podijeljeni u četiri vrste: izvršavanje date riječi, udaljavanje od (Allahovih) zabrana, strpljenje kod gubitka[1] i zadovoljstvo svojim postojanjem."

[1] Člana porodice isl.

Druga glava
PETOČLANE IZREKE

Prenosi se da je Poslanik ﷺ rekao:
"Ko omalovaži pet stvari, izgubiće drugih pet: ko potcjenjuje učenjake izgubiće vjeru; ko smatra lahkoumnim vođe, izgubiće ovaj svijet; ko potcijeni komšije izgubiće mnoge koristi; ko omalovaži jake, izgubiće ljubav, a ko omalovaži svoju ženu, izgubiće ljepotu življenja."

Rekao je također ﷺ:
"Doći će vrijeme kada će moj ummet voljeti pet stvari, a zaboraviti pet. Voljeće ovaj svijet, a zaboraviti budući. Voljeće kuće, a zaboraviće mezare. Voljeće imetak, a zaboraviće polaganje računa. Voljeće svoje najbliže, a zaboraviće pravdu i voljeće sebe, a zaboraviće Allaha. Oni su se odrekli mene i ja sam se odrekao njih."

I rekao je:
"Allah ne daje nikome pet stvari a da mu ne odredi pet drugih: ne daje zahvalnost a da sa njom ne odredi uvećanje; ne daje dovu a da sa njom ne pripremi uslišenje. Ne daje molitvu za oprost, a da oprost nije pripremio. Ne daje pokajanje, a da uz njega nije odredio kabul (prihvatanje) i ne daje sadaku bez odredbe za njeno prihvatanje."

Ebu Bekr Es-Siddik رضي الله عنه je rekao:
"Pet je tmina, a pet je svjetiljki u njima:
Ljubav prema dunjalku je tmina, a njena svjetlost je bogobojaznost (takva).
Grijeh je tama, a svjetiljka u njemu je pokajanje.

Mezar je tama čija je svjetiljka "nema boga sem Allaha, a Muhamed je Božiji poslanik."
Ahiret je tama, a njena svjetiljka je lijepo djelo.
Sirat je tmina a lampa u njoj je čvrsto vjerovanje."

Prenosi se da je Omer ﷺ rekao od sebe, ili prenio od Poslanika ﷺ:
"Da nevidljivi svijet ne polaže pravo na to, svjedočio bih da pet osoba zaslužuje Džennet: siromah sa velikom porodicom, žena kojom je muž zadovoljan, žena koja dodijeli mehr svome mužu, zatim čovjek kojim su roditelji zadovoljni i pokajnik od grijeha."

Osman ﷺ je rekao:
"Pet je osobina bogobojaznih: Prva je da sjede samo s onim čije će im društvo popraviti vjerovanje i sputati jezik od ogovaranja. Kada im se desi nešto važno na ovom svijetu vide ga kao nesreću. Kada im iskrsne nešto veliko u vjeri, iskoriste to. Ne pune svoje stomake halalom bojeći se da u tome ne bude nešto od harama. Smatraju sve ljude uspješnim a samog sebe uništenim."

Alija ﷺ rekao je:
"Kad ne bi bilo pet svojstava svi ljudi bi bili dobri. Prva od njih je zadovoljstvo neznanjem, zatim pohlepa za ovim svijetom, nedostatak vrijednosti, licemjerstvo u postupcima i oduševljenje svojim mišljenjem."

Rekla je skupina učenjaka (Allah se svima smilovao) da je Allah ﷻ udostojio Svog Vjerovjesnika ﷺ sa pet počasti: udostojio ga je imenom, tijelom, davanjem, grješkom i

zadovoljstvom. Imenom, zato što ga je zvao po poslanstvu[1], a nije ga zvao po imenu kao što je zvao druge poslanike poput Adema, Nuha, Ibrahima i druge. Udostojio ga je tijelom tako što je na Poslanikove ﷺ dove odgovarao lično, što nije činio sa prethodnim poslanicima. Što se tiče davanja - davao mu je bez traženja. S obzirom na grešku, stoga što mu je spomenuo oprost prije počinjenog grijeha rekavši: "Allah ti je oprostio". A Vjerovjesnik je udostojen zadovoljstvom zato što mu nije vraćena ni žrtva, ni milostinja ni ulaganje, kao što je bila vraćena prošlim poslanicima."

Kazao je Abdullah ibn Amr ibn As[2] رضي الله عنه:
"Ko posjeduje ovih pet osobina biće sretan i na ovom i na budućem svijetu. Prva: da kazuje: *"La ilahe illallah Muhamed resulul-lah"* s vremena na vrijeme. Kada bude iskušan nečim, da ponavlja: "Innâ lil-lâhi ve innâ ilejhi radži'un[3]" i "ve lâ havle va lâ kuvvete illâ billâhil-Alijjil-Azim"[4]. Koji kada ga obaspe blagodat (ni'met), kaže: "Elhamdu lillahi rabbil-alemin[5]" iz zahvale na ni'metu. Kada započinje neku stvar kaže: "Bismillahir-Rahmanir-Rahim[6]". I kada otkloni od njega grijeh, kaže: "Estagfirullahe ve etubu ilejhi[7]"

Hasan El-Basri je rekao:

[1] O Poslaniče, o Vjerovjesniče!
[2] Njegov otac je osvojio Egipat. Bio je bogobojazan, skroman i pošten. Zapisivao je hadise Poslanika ﷺ na svojim listovima, tako da je Ebu Hurejre rekao: "Niko ne posjeduje više hadisa Poslanika ﷺ od mene, ako se izuzme ono što je Abdullah ibn Amr pisao na njegovim listovima.
[3] Allahovi smo i Njemu se vraćamo (Kur'an). Ove riječi se preporučuju kod izjave hatra porodici umrlog.
[4] Nema moći ne snage osim u Allaha, Uzvišenog, Veličanstvenog.
[5] Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.
[6] U ime Boga, Svemilosnog, Samilosnog.
[7] Tražim oprost od Allah Uzvišenog i njemu se kajem.

"U Tevratu je zapisano pet slova: da je bogatstvo u skromnosti, sigurnost u izdvojenosti, čednost u odbijanju strasti, da je naslađivanje kratkog vijeka i da strpljivost ne traje dugo."

Vjerovjesnik ﷺ je rekao:
"Iskoristi pet stvari prije drugih pet: mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogatstvo prije siromaštva, život prije smrti i slobodno vrijeme prije zauzetosti."

Jahja ibn Muaz Er-Razi je rekao:
"Ko je često sit, uvećaće mu se tijelo. Kome se uveća tijelo, rastu mu strasti. Kome rastu strasti, umnože mu se grijesi. Kome se umnože grijesi, okameniće mu se srce. Kome se okameni srce, utopiće se u ovosvjetskim zlima i ukrasima."

Prenosi se da je Sufjan Es-Sevri kazao:
"Siromasi su izabrali pet stvari, a bogataši pet. Siromasi uzeše smirenost duše, čistotu srca, robovanje Gospodaru, lahkoću polaganja računa i visoke stepene. Bogati izabraše duševni umor, zauzetost srca, robovanje ovom svijetu, teško polaganje računa (na Sudnjem danu) i niske stepenove (kod Boga)."

Abdullah El-Entaki je rekao:
"Pet stvari liječi srce - druženje sa dobrim ljudima, čitanje Kur'ana, prazan stomak, noćni namaz i poniznost uoči svitanja."

Skupina učenjaka je rekla da je razmišljanje podijeljeno na pet oblika:

Tako razmišljanje o Allahovim dokazima na Zemlji rađa jednoboštvo i čvrst iman.
Razmišljanje o Allahovim ni'metima rađa ljubav.
Misliti o Božijem obećanju rađa želju.
Razmišljanje o Njegovim prijetnjama stvara strahopoštovanje,
i misliti o svojoj nemarnosti prema Allahu pored dobročinstva Njegovog prema nama stvara stid."

Jedan mudrac je rekao:
"Na putu bogobojaznosti (svijesti o Bogu) stoji pet prepreka, ko ih savlada dostići će svijest o Bogu.
Prva je izabrati oskudicu pored raskoši.
Druga - izabrati rad pored odmora.
Treća - izabrati slabost nad snagom.
Četvrta - uzeti šutnju, a ostaviti radoznalost.
Peta - odabrati smrt pored življenja."

Poslanik ﷺ je kazao:
"Povjeravanje tajni iste brani; milostinja potvrđuje imetak; iskrene namjere potvrđuju djela iskrenost čini djela jačim, a savjetovanje sa drugim utvrđuje mišljenje (namjeru)."

(I) rekao je:
"Gomilanje imetka nosi sa sobom pet stvari: trud i naprezanje u njegovu sakupljanju; zamajavanje od sjećanja na Allaha održavanjem blaga; strah da ga neko ne ukrade ili otme; dobijanje epiteta tvrdice i izbjegavanje dobrih ljudi zbog njega."
A udjeljivanje imetka donosi pet stvari: spokojnost duše od potrage za njim; slobodno vrijeme za sjećanje na Allaha; sigurnost od kradljivca i otimača; sticanje nadimka

"plemeniti" za sebe i druženje sa dobrim ljudima u nepostojanju blaga."

Sufjan Es-Sevri, Allah mu se smilovao, kazao je:
"Svako ko na ovome svijetu ima blago, posjeduje pet osobina: velika nadanja, vladajuću pohlepu, jaku škrtost, nedostatnost čednosti i zaboravljanje ahireta."

Neko je rekao:
"O, ti, koji nudiš dunjaluku brak
Svakog dana ona mijenja druga.

Svakog dana uzima muža, a ipak je ona,
Na drugom mjestu sa drugim bila.

Dunjaluk prilazi svojim proscima,
samo da ih uništi jednog po jednog.

Ja sam zaveden, ali propast
Nagriza moje tijelo polahko.

Prikupite dobrih djela prije smrti, jer
Ljudi viču: vrijeme je za put."

Hatim El-Esam (Allah mu se smilovao) je rekao:
"Žurba je šejtanski posao, osim u ovih pet slučajeva, kada ona postaje od sunneta Božijeg Poslanika ﷺ: nahraniti gosta kad stigne, opremiti mrtvaca kad umre, udati kćer kada punoljetna postane, vratiti dug kada nastupi rok i pokajati se od grijeha kada se pretjera u njemu."

Kazao je Muhammed Ed-Duri:

"Iblis se namučio sa pet stvari: nije priznao grijehe, nije se pokajao niti sebe korio. Nije se odlučio na povratak Allahu i izgubio je nadu u Allahov oprost.
A Adem se usrećio sa pet stvari: priznao je svoju grješku, pokajao se zbog toga, korio je samog sebe, požurio je da se vrati Allahu i nije izgubio nadu u Allahov oprost."

Šerik El-Belhi[1] (Allah mu se smilovao) je rekao:
"Pet činjenica su vam neophodne i zato radite po njima - robujte Allahu onoliko koliko imate potrebe za Njim; uzmite od ovog svijeta onoliko koliko ćete živjeti na njemu; griješite Bogu onoliko koliko Njegove kazne možete podnijeti; činite dobra djela na ovom svijetu onoliko koliko ćete boraviti u mezaru i trudite se za Džennet onoliko koliko mislite u njemu ostati."

Omer ﷺ je rekao:
"Upoznao sam sve prijatelje, ali ne nađoh boljeg od čuvanja jezika. Pregledao sam sva odijela, ali ne ugledah bolje od (odijela) čestitosti. Vidjeh svo blago, ali ne nađoh bolje od skromnosti. Probao sam sva dobročinstva, ali boljeg od savjeta ne bi. Vidio sam sva jela, ali ne nađoh bolje hrane od strpljivosti."

Bilježi se da je jedan mudrac rekao:
"Zuhd je sačinjen od pet stvari: pouzdanja u Allaha, udaljavanja od stvorenja, iskrenosti prema Bogu u poslu, podnošenja nepravde i zadovoljstva onim što se ima u ruci."

[1] Umro 192. godine po hidžri. Bio je zahid i sufija i jedan od poznatih učitelja u Horasanu. Moguće je da je on osnovao sufijske nauke. Bio je veliki mudžahid i poginuo je kao šehid u bici na Kolanu u Mesopotamiji.

Zabilježili su neki pobožni ljudi da je rečeno u Munadžatima:
"Moj Bože, velika nadanja su me zanijela; ljubav prema ovom svijetu me je uništila; Šejtan me je zaveo sa pravog puta; duša koja je sklona zlu od dobra me odvratila; loš drug me u zlu pomogao... Spasi me Ti, koji si spas onima koji pomoć traže! Ako mi se Ti ne smiluješ, pa ko je taj, osim Tebe, ko će mi se smilovati.?!"

Rekao je Vjerovjesnik ﷺ:
"Doći će vrijeme mom ummetu kada će voljeti pet stvari, a zaboraviće pet:
Voljeće ovaj svijet, a zabotaviće budući.
Voljeće život, a zaboraviće smrt.
Dvore će voljeti, a mezare zaboraviti.
Voljeće blago, a zaboraviće polaganje računa.
Voljeće stvorenja, a zaboraviće Stvoritelja."

Kaže Jahja ibn Muaz Er-Razi u Munadžatima:
"Bože, noć nije lijepa bez molitve Tebi. Nema ljepote u danu ako se Tebi ne pokorava. Ne valja ovaj svijet bez Tvoga spominjanja. Ne vrijedi budući svijet bez Tvog oprosta i nije lijep Džennet bez Tvoga viđenja."

Druga glava
ŠESTOČLANE IZREKE

Vjerovjesnik ﷺ je rekao:
"Šest stvari su strane u šest mjesta:
Džamija je strana među narodom koji ne klanja u njoj;
Mushaf je stran u stanu ljudi koji ga ne čitaju;
Kur'an je stran u njedrima teškog griješnika;
Dobra muslimanka je strana pored nepravednog čovjeka lošeg morala;
Isto tako je i dobar musliman stran pored odbojne žene lošeg morala;
I učenjak je stranac u narodu koji ga ne sluša."
Zatim reče ﷺ: "Zaista Allah neće na njih gledati na Sudnjem danu pogledom samilosti."

(A) rekao je:
"Šestoricu sam ja prokleo, prokleo ih je Allah i svaki poslanik čije se molitve primaju:
Onog koji dodaje nešto Allahovoj knjizi;
Koji poriče Određenje;
Onog koji upravlja silom da bi osnažio one koje je Allah oslabio i oslabio one koje je Allah osnažio;
Proklet je i onaj moj potomak što dozvoljava zabrane Uzvišenog Allaha;
I onaj koji zapostavlja moj sunnet.
Zaista Allah ﷻ neće na njih gledati pogledom samilosti na Sudnjem danu."

Ebu Bekr Es-Sidik ﷺ je rekao:

"Iblis, zaista, stoji ispred tebe, duša ti je sa desne strane, a prohtjevi sa lijeve. Dunjaluk je iza tebe, a udovi oko tebe i Silnik iznad tebe (svojom snagom, ne položajem).
Iblis, Allah ga prokleo, te nagovara da napustiš vjeru; duša te nagovara na neposlušnost (Allahu). Prohtjevi te zovu ka strastima, a ovaj svijet da napustiš ahiret. Udovi te nagovaraju na griješenje, a jedino te Silni zove u Džennet i oprost. Kaže Allah Uzvišeni: "A Allah poziva u Džennet i oprost.[1]"
Onaj ko se odazove Iblisu izgubiće vjeru; ko se odazove duši napustiće ga duh; ko se odazove prohtjevima ostaće bez pameti. Ko odgovori ovom svijetu, izgubiće áhiret; ko odgovori udovima izgubiće Džennet, a ko odgovori Allahu Uzvišenom, otići će od njega loša djela i steći će svako dobro."

Omer ﷺ je rekao:
"Allah ﷻ je sakrio šest stvari u drugih šest: zadovoljstvo u poslušnosti, srdžbu u nepokoravanju, Svoje najveće ime u Kur'anu; zatim je sakrio Noć kadra u ramazanu, srednji namaz među molitvama i Sudnji dan sred mnogobrojnih dana."

Osman ﷺ je kazao:
"Vjernik treba da posjeduje četiri vrste straha:
Od Allaha ﷻ da mu ne uzme iman;
Od meleka-čuvara da mu ne zapišu ono čega će se stidjeti na Sudnjem danu;
Od šejtana da mu ne pokvari posao;
Od meleka smrti da ga ne uzme dok je u nemari iznenada;
Od dunjaluka da ga ne zavede i zamaja ga od ahireta;

[1] 2/221

I od žene i djece, da se ne zabavi s njima i zaboravi na sjećanje na Allaha."

Bilježi se da je Alija ﷺ rekao:
"Ko sakupi šest osobina, neće napustiti potragu za džennetom niti bjekstvo od vatre:
Ko spozna Allaha i pokori Mu se; upozna šejtana i usprotivi mu se; spozna ahiret i pođe ga tražiti; ko nađe istinu pa je prihvati i uoči laž pa je odbaci."
I također je rekao:
"Šest stvari su blagodati: islam, Kur'an, Muhammed Božiji poslanik, zdravlje, pokrivenost i nezavisnost od ljudi."

Kazao je Jahja ibn Muaz Er-Razi, Allah mu se smilovao:
"Nauka je vodič postupaka, a razumijevanje je posuda znanja. Pamet je vođa ka dobru, a prohtjevi su vozilo prema grijesima. Imanje je odjeća oholih, a dunjaluk je tržnica ahireta."

Ebu Zurdžimhir[1] je kazao:
"Šest stvari vrijede koliko sav dunjaluk - ukusna hrana, dobro dijete, supruga s kojom se čovjek slaže; mudar govor, zdrav razum i zdravo tijelo."

Rekao je Hasan El-Basri (Allah mu se smilovao):
"Da nije pobožnjaka potonula bi zemlja i sve što je na njoj; da nije dobrih ljudi propali bi zli; da nema učenjaka svi bi ljudi postali poput životinja; da ne postoji vlast (vjerska) narod bi

[1] Ime koje nismo uspjeli pronaći među islamskim mudracima u nama dostupnim izvorima. Pretpostavljamo da se misli na vezira Bizdžimhira iz knjige "Kelile ve Dimne". (primjedba izdavača).

se poubijao; kada ne bi bilo naivnih dunjaluk bi se pokvario, a da nije vjetra sve bi zasmrdjelo."

Jedan mudrac je kazao:
"Ko se ne boji Allaha, neće se spasiti grešaka jezika; ko se ne bude plašio svog izlaska pred Allaha njegovo se srce neće spasiti od sumnjivog i zabranjenog. Ko ne bude izbjegavao stvorenja (ljude) neće se spasiti od požude. Ko ne pazi kako radi, neće se spasiti od licemjerja. Ko ne traži pomoć od Allaha u čuvanju svoga srca neće se sačuvati od zavisti, a ko se ne ugleda na boljeg od sebe po znanju i djelima neće se sačuvati od umišljenosti."

Hasan El-Basri je rekao:
"Pokvarenost srca kod ljudi ima šest uzroka:
Čine grijehe s namjerom da se pokaju;
Izučavaju nauku, a ne rade po njoj;
A kada rade, ne rade u ime Allaha;
Jedu Allahovu opskrbu, a ne zahvaljuju;
Nisu zadovoljni onim što im Allah dodijeli;
Sahranjuju svoje mrtve, a ne uzimaju iz toga pouku."

Također je rekao:
"Ko bude želio ovaj svijet pretpostaviti ga ahiretu, Allah će ga kazniti sa šest kazni; trima na ovom svijetu, a trima na budućem. Na ovom svijetu će ga kazniti beskrajnim nadama, vladajućom pohlepom, i lišiće ga slasti ibadeta. A na budućem ahiretu će ga kazniti užasnim strahom na Sudnjem danu, teškim polaganjem računa i dugotrajnim propadanjem."

Ahnef b Kajs ﷺ je rekao:

"Zavidnik nema mira, a lažljivac nema čovječnosti. Ne postoje sredstva kod tvrdice niti ima pouzdanosti u vladara. Ne može vlast držati čovjek lošeg morala niti ko može promijeniti Allahovu odredbu.
Upitan je neki mudrac: "Kada se čovjek pokaje, da li može znati je li mu tevba primljena ili ne?" Odgovori: "Ne mogu suditi o tome, ali postoje neki znakovi: prvi je da vidi sebe nesigurnim pred grijehom; u njegovom srcu je radost odsutna, a tuga prisutna. Blizu je dobrih, a daleko od zlih ljudi. Male stvari od blagodati ovog svijeta vidi velikim, a velike stvari koje učini za ahiret vidi malim. Vidi svoje srce zauzetim onim što garantuje Allahu, spokojnim spram onog što Allah njemu garantuje. On čuva jezik, stalno razmišlja i ne biva bez brige i kajanja."

Jahja b Muaz (Allah mu se smilovao) je rekao:
"Po mom mišljenju, najveća samoobmana je:
Kada čovjek ustraje u griješenju nadajući se da će mu biti oprošteno i ne kajući se.
Očekivati Allahovu blizinu bez pokornosti (Njemu).
Očekivati džennetsku žetvu od džehennemske sjetve.
Željeti Kuću poslušnih bivajući neposlušan (Allahu).
Nadati se nagradi bez zasluge i,
želja za Allahom uz činjenje prestupa."
"Moliš za spas, a ne ideš njegovim putem.
Zaista lađa ne plovi po suhom."

Pitali su Ahnefa b Kajsa:
-Šta je najbolje što čovjek može dobiti?
-Pamet - odgovori.
-A ako to nema?
-Lijep odgoj.

-Ako ni tog nema?
-Drug sa kojim se slaže.
-Ako i toga nema?
-Onda dugo ćutanje.
-Ako ni toga nema?
-Tada mu je najbolja brza smrt.

Druga glava
SEDMOČLANE IZREKE

Prenosi Ebu Hurejre ﷺ od Poslanika ﷺ da je rekao:
"Sedam osoba će Allah na Sudnjem danu skloniti u Svoj hlad, onda kada drugog hlada neće biti: pravednog vladara, mladića koji je odrastao u pokornosti Allahu ﷻ, čovjeka koji u samoći spomene Allaha, pa mu se oči napune suzama, čovjeka čije je srce povezano s džamijama, onoga koji krijući daje sadaku, tako da ljevica ne zna ono što desnica udjeljuje, dvojicu ljudi koji se vole Allaha radi, i čovjeka koga je lijepa žena pozvala sebi, a on joj odgovorio: -Ja se bojim Allaha."

Rekao je Ebu Bekr Es-Sidik ﷺ:
"Škrtica se ne može osloboditi jedne od sedam stvari: - ili će umrijeti pa će ga naslijediti neko ko će mu potrošiti imetak na nedozvoljene stvari; ili će Allah dati da mu vladar bude tiranin koji će ga poniziti i oteti mu imetak; ili će mu pobuditi strast koja će mu odnijeti blago; možda mu se javi misao da gradi nešto na trusnoj zemlji pa mu u tome nestane imućstvo; možda ga snađe neka od ovosvjetskih nevolja poput poplave, požara, krađe ili nešto slično tome; ili ga zadesi hronična bolest pa potroši imetak za liječenje, ili će negdje zakopati blago pa zaboraviti mjesto i ne naći ga više."

Omer ﷺ rekao je:
"Ko se previše smije, smanjiće se njegov ugled. Ko omalovažava ljude i sam će biti omalovažen. Ko pretjeruje u nečemu biće poznat po tome. Ko mnogo govori, mnogo i griješi. Ko mnogo griješi, malo se stidi. Ko ima malo stida,

umanjiće se i njegova pobožnost. A ko je malo pobožan, srce mu je mrtvo."

Rekao je Osman ﷺ o ajetu: "A ispod njega (zida bilo je blago njih dvojice, a roditelji su im bili dobri[1]":
"Blago je zlatna leha na kojoj je napisano sedam redova; na jednom je napisano: čudim se onom koji je spoznao smrt, a smije se. I čudim se onom što spoznade prolaznost ovog svijeta, a još uvijek stremi k njemu. Čudi me i onaj koji zna da je sve predodređeno, a ipak tuguje za izgubljenim. Čudan je i onaj što zna za polaganje računa, a ipak gomila blago. Čudim se i onom koji zna za Vatru i još uvijek griješi. Čudi me i onaj koji je čvrsto spoznao Allaha, a spominje drugog. I onaj što spoznade džennet a odmara se na ovom svijetu. I onaj ko zna da mu je šejtan neprijatelj, a ipak mu se pokorava."

Pitan je Alija ﷺ: "Šta je teže od neba, prostranije od zemlje, bogatije od mora, tvrđe od kamena, toplije od vatre, hladnije od zemherira[2] i gorče od otrova."
"Klevetanje naroda - odgovori Alija - je teže od neba. Istina je prostranija od zemlje. Srce zadovoljno malim je bogatije od mora. Srce dvoličnjaka je tvrđe od kamena. Vladar - tiranin je vreliji od vatre. Potreba za opakim čovjekom je hladnija od zemherira, a strpljivost je gorča od otrova (rečeno je da je prenošenje tuđeg govora gorče od otrova)."

Vjerovjesnik ﷺ je kazao:
"Dunjaluk je kuća beskućnika i blago siromaha. Radi njega se bogati onaj ko pameti nema i zanima se njegovim strastima ko razuma nema. Radi njega se kažnjava onaj što znanja

[1] 18/83
[2] Zemherir - oštra zima.

nema, na njemu zavidi ko duha nema i zbog njega se trudi onaj ko u sebi nema čvrstog vjerovanja."

Prenosi Džabir b Abdullah El-Ensari ﷺ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:
"Nije prestao Džibril da me savjetuje o komšiji sve dok ne pomislih da će ga učiniti mojim nasljednikom. Savjetovao me je o ženama da sam pomislio da će zabraniti razvod; i o robovima, tako da pomislih da će odrediti rok njihovog oslobađanja; i o čiščenju zuba da pomislih da će to postati farz. Savjetovao me je i o namazu u džematu tako da pomislih da Allah neće primiti namaz osim u džematu. Govorio mi je i o noćnom namazu, da pomislih da nema spavanja noću i savjetovao me je o spominjanju Allaha toliko da pomislih da ne koristi nikakav govor u kome nema Njegovog spomena."

Vjerovjesnik ﷺ je rekao:
"Sedam osoba neće pogledati Allah na Sudnjem danu, niti će ih očistiti, niti će ih uvesti u Džennet, a to su:
Ko vrši i nad kojim se vrši homoseksualni akt, onaj ko onaniše, onaj što vrši analni odnos sa ženom, ko sastavi ženu i njenu kćerku, ko učini blud sa ženom komšije i ko uznemiri svog komšiju dok ga ovaj ne prokune."

I rekao je takođe ﷺ:
"Šest ljudi su šehidi, osim onog ko pogine na Allahovom putu: onaj koji umre od bolesti trbuha, utopljenik, bolesnik od upale pluća, bolesnik od kuge, ko nastrada u požaru, ko ostane ispod ruševina, i žena koja umre na porođaju takođe je šehid."

Ibn Abbas ﷺ je kazao:
"Pravo pametnog je da izabere sedam stvari pored drugih sedam: siromaštvo pored bogatstva, slabost pored moći, skromnost pored oholosti, glad kraj sitosti, tugu kraj radosti, niži sloj nad višim i smrt nad životom."

Druga glava
OSMOČLANE IZREKE

Rekao je Poslanik ﷺ:
"Osam stvari se ne može zasititi drugim osam: oko se ne može zasititi gledanja, zemlja kiše, žena muškarca, učenjak nauke, onaj koji pita pitanja, pohlepnik sakupljanja, more vode, niti se vatra može zasititi drva."

Ebu Bekr Es-Sidik ﷺ je kazao:
"Osam stvari je ukras drugim osam: poštenje je ukras siromaštva, zahvalnost je ukras blagostanja, strpljivost je ukras nevolje, dobrodušnost ukrašava znanje, poniznost učenika, nespominjanje učinjenog djela je ukras dobročinstva, a skrušenost ukras namaza."

Omer ﷺ kazao je:
"Ko ostavi pretjeran govor, data mu je mudrost. Ko ostavi pretjerano gledanje, dato mu je skrušeno srce. Ko ne pretjeruje u jelu, data mu je slast obožavanja. Ko se ne smije previše, poklonjen mi je strah (od Boga). Ko ostavi šalu dobiće otmjenost. Ko napusti ljubav prema dunjaluku dobiće ljubav prema ahiretu. Ko napusti zanimanje tuđim manama otvoriće mu se oči ka ispravljanju svojih. Ko se ostavi istraživanja Allahove kakvoće[1] biće sačuvan od licemjerja."

Osman ﷺ je kazao:
"Osam je znakova spoznajnika :

[1] Pitanjima: "Kakav je Allah?" Jer je Allah uzvišeniji da bi Njegov opis mogao shvatiti ljudski mozak.

Njegovo srce ne napušta molitva i nada; na njegovom jeziku su uvijek pohvala i zahvalnost; oči su mu pune stida i suza; a njegova želja je napuštanje i zadovoljstvo[1]."

Alija ﷺ je rekao:
"Nema koristi od namaza bez skrušenosti. Nema koristi od posta bez ostavljanja ružnih riječi. Beskorisno je čitanje Kur'ana bez razmišljanja. Nema koristi od nauke bez bogobojaznosti, niti od imetka u kome nema darežljivosti. Nije korisno bratstvo koje se ne čuva, niti blagodat kojoj nema trajanja, niti je korisna dova u kojoj nema iskrenosti."

[1] Napuštanje ovo svijeta i zadovoljstvo Gospodara.

Druga glava
DEVETOČLANE IZREKE

Poslanik ﷺ je rekao:
"Objavio je Uzvišeni Allah Musau, sinu Imranovu, da je korijen svih grešaka u oholosti, zavisti i pohlepi, a da je iz njih izniklo šest, te ih postade devet. Tih šest zala su: sitost, spavanje, odmor, ljubav prema novcu, tražiti od nekoga zahvalu i pohvalu i želja za vlašću."

Ebu Bekr Es-Sidik رضي الله عنه je kazao:
"Tri su vrste robova (abida) i svaka od tih vrsta ima svoje znake raspoznavanja. Jedni obožavaju Allaha iz straha, drugi Ga obožavaju radi molbe, a treći Ga obožavaju iz ljubavi. Prva vrsta robova ima tri znaka: omalovažava sebe, vidi malobrojnim svoja dobra djela, a loša smatra mnogobrojnim.
Druga vrsta ima također tri znaka: uzor je ljudima u svim situacijama, oni su najdarežljiviji ljudi na svijetu, i imaju najljepše mišljenje o Allahu od svih stvorenja.
Tri su obilježja i trećoj grupi: daje ono što voli i ne obazire se kada obraduje svoga Gospodara, čak grdi sebe u toj situaciji, i uvijek je pokoran Vođi svome u naredbama i zabranama njegovim."

Kazao je Omer رضي الله عنه:
"Šejtan ima devet potomaka: Zelitun, Vesin, Lekus, E'van, Heffan, Murre, Musevvit, Dasim i Velihan.
Zelitun gospodari čaršijama i po njima zabada svoje zastave.
Vesin upravlja nesrećama, a E'van za vladarima. Heffan gospodari pićem, a Murre se brine o frulama. Lekus druguje s idolopoklonicima, a Musevvit stavlja vijesti u usta ljudi, koji ne znaju njihovu osnovu. Dasim boravi po kućama, pa kada čovjek dođe i ne nazove selam ukućanima i ne spomene

Allahovo ime na ulazu, dešava se svađa među supružnicima koja dovodi do razvoda, ljutnje ili tuče. Dok Velih unosi sumnju čovjeku u njegov abdest, namaz i ibadete."

Rekao je Osman ﷺ:
"Ko bude klanjao pet dnevnih namaza i bude ustrajan u tome, Allah će ga udostojiti s devet počasti:
Voljeće ga, tijelo će mu biti zdravo, meleki će mu biti čuvari, berićet će mu se spuštati u kuću, na licu će mu biti znak dobrih ljudi, Allah će mu učiniti srce blagim, i proći će Pravim putem poput svijetle munje. Allah će ga sačuvati od vatre, i staviće ga u blizinu onih za koje nema straha niti se oni žaloste."

Alija ﷺ je kazao:
"Čovjek plače iz tri razloga:
Prvo: iz straha od Uzvišenog Allaha,
drugo: iz straha da ne izazove gnjev,
i treće: iz bojazni da će biti odvojen od svojih.
Prvi razlog iskupljuje grijehe, drugi čisti mane, a treći daje prijateljstvo i zadovoljstvo voljenog.
Plod iskupa grijeha je spas od kazne, plod čišćenja mana je vječno uživanje i visoki stepen (na Budućem svijetu), a plod prijateljstva i zadovoljstva voljenog donosi radosnu vijest od Allaha, zadovoljstvo Njegovim viđenjem i uvećanje vrlina."

Druga glava
DESETOČLANE IZREKE

Allahov Poslanik ﷺ je rekao:
"Čistite zube, jer u tome ima deset koristi:
To je higijena za usta, radost za Gospodara; srdi šejtana, to voli Gospodar i čuvari (meleki), ojačava desni, otklanja sluz, uljepšava dah, gasi gorčinu, izoštrava vid, uklanja ružan zadah iz usta i to je od sunneta." Zatim reče عليه السلام: "Namaz uz čišćenje zuba bolji je sedamdeset namaza bez toga."

Rekao je Ebu Bekr Es-Sidik رضي الله عنه:
"Svaki rob koga je Allah obdario sa deset osobina spašen je od svih nesreća i zaraza, svrstan u stepen Bogu bliskih i uzdignut na stupanj bogobojaznih.
Prva od tih osobina je stalna iskrenost, a sa njom skromno srce.
Druga je strpljivost potpuna a sa njom zahvalnost stalna.
Treća je stalno siromaštvo a sa njom zuhd prisutan.
Četvrta: neprekidno razmišljanje a sa njim prazan stomak.
Peta: stalna tuga i s njom strah povezan.
Šesta: stalan trud uz skrušeno tijelo.
Sedma: neprekidna blagost sa prisutnim rodbinskim vezama.
Osma: stalna ljubav uz stid.
Deveta: stalan iman, a sa njim zdrav razum."

Rekao je Omer رضي الله عنه:
"Deset stvari ne vrijedi bez drugih deset:
Pamet bez poštenja,
dobročinstvo bez znanja,
uspjeh bez pribojavanja,

vladar bez pravednosti,
plemstvo bez vaspitanja,
sreća bez sigurnosti,
bogatstvo bez darežljivosti,
siromaštvo bez zadovoljstva malim,
visoko mjesto bez skromnosti,
niti borba bez sreće."

Rekao je Osman ﷺ:
"Deset stvari zanemarujem:
Učenjaka za kojeg se ne pita, nauku po kojoj se ne radi, ispravno mišljenje koje niko ne prihvata, oružje koje se ne koristi, mushaf iz kojeg se ne uči, blago iz kojeg se ne udjeljuje, konja koji se ne jaše, nauku o zuhdu kod onoga koji želi ovaj svijet, i dug život kod čovjeka koji se ne sprema za Put."

Alija ﷺ je kazao:
"Nauka je najbolje nasljedstvo, vaspitanost najbolja osobina, svijest o Bogu najbolja oprema. Robovanje je najbolji kapital, lijepo djelo najbolji vodič, a lijepo ponašanje najbolji drug. Blagost je najbolji pomoćnik, zadovoljstvo malim je najveće bogatstvo, sreća najbolja služavka, a smrt je najbolji odgajatelj."

Rekao je Alehisselam:
"Desetorica iz ovoga ummeta su nevjernici u Uzvišenog Allaha, iako misle da su vjernici. To su:
ubica bez prava,
čovjek koji ne brine za čast svoje porodice,
onaj koji ne daje zekat,
onaj koji konzumira alkohol,

čovjek koji je bio obavezan izvršiti hadž, a nije ga izvršio, zatim onaj koji hrli u grijehe,
kupac oružja od ratnika,
onaj koji vrši analni odnos sa ženom,
i čovjek koji oženi blisku rođaku. Ko smatra ove stvari dozvoljenim, nevjernik je."

I rekao je ﷺ:
"Nijedan rob na nebu i zemlji neće biti vjernikom dok ne postane darežljiv, a neće biti darežljiv dok ne bude vjernik, a neće biti vjernik dok narod ne bude miran od njegovog maltretiranja i jezika, i dok ne postane učen. Neće biti učen ako ne radi po tome što zna, a neće to postići dok ne postane zahid. Neće postati zahid sve dok ne bude pobožan, a neće biti pobožan dok ne bude skroman. Neće biti skroman sve dok ne spozna svoje vrijednosti, a neće spoznati svoje vrijednosti sve dok ne bude pametno govorio."

Rečeno je da je Jahja ibn Muaz Er-Razi (Allah mu se smilovao) ugledao islamskog pravnika (fekiha) željnog ovog svijeta, pa mu reče:
"O nosioče nauke i Tradicije Poslanika (sunneta)!
Vaši dvori su *kajserijski*[1], a kuće *kisrijske*[2]. Stanovi su vam karunski[3], a kapije *talutske*[4]. Vaša odjeća je golijatska, a vaši putevi (mezhebi) šejtanski. Vaša čeljad je poput *maridijske*[5], vaše suđenje je pretpostavljeno ovom svijetu, puno prevara i

[1] Tj. poput dvora vizantijskih careva.
[2] Tj. poput bivših perzijskih kraljeva.
[3] Karun je posljednji kralj države Lidije u maloj Aziji.
[4] Talut je ugnjetavač izraelskog naroda nakon njihovog lutanja koje se spominje i Kur'anu.
[5] Najvjerovatnije se ovo odnosi na Mirda, koji je uživao u bogatstvu i obilju, ali je bio daleko od skromnosti i umjerenosti.

mita, a vaša smrt je *džahilijjetska*[1], pa gdje je Muhamedanstvo?"
Zatim je dodao:
"O ti, koji raznovrsnim riječima Gospodara moliš,
I dom svoj u kući mira tražiš,

Koji odlažeš pokajanje godinu za godinom,
Ne vidim da si ti, stvore, prema sebi pravedan.

Da si, neodgovoran, svoj dan postom ispunio,
I svoju noć produžio namazom.

Na malo hrane i vode se ograničio,
Bio bi uglednom položaju najpreči.

I velikoj milosti Gospodara stvorenja,
I najvećem zadovoljstvu Uzvišenog, Darežljivog."

Jedan mudrac je rekao:
"Allah, Hvaljeni i Uzvišeni, mrzi deset osobina kod deset duša: škrtost kod bogatih, oholost kod siromašnih, pohlepu kod učenjaka, manjkavost stida kod žena, ljubav prema ovome svijetu kod staraca, lijenost u mladića, nepravednost u vladara, kukavičluk kod boraca, umišljenost u zahida i dvoličnost kod pobožnih."

"Najljepše blagostanje se ogleda u deset stvari - kaže Poslanik ﷺ - pet su na ovom svijetu, a pet na budućem. Ovosvjetske su: nauka, pobožnost, halal zarada, strpljenje u nedaćama, zahvalnost na blagodatima. Onosvjetske su da će Melek smrti doći sa milošću i blagošću, zatim ga neće

[1] Džahilijjet je period Arapske historije prije poslanstva Muhammeda ﷺ.

prestrašiti Munker i Nekir u grobu, biće siguran na Sudnjem danu, izbrisana će biti njegova loša djela, a primljena dobra, proći će preko Sirata kao blještava munja, i ući će u džennet u miru."

Ebul-Fadl, (Allah mu se smilovao), je kazao:
"Allah je svoju knjigu nazvao sa deset imena, ona su: Kur'an, Furkan[1], Knjiga, Objava, Uputa, Svjetlost, Milost, Lijek, Duh, i Opomena. Kur'an, Furkan, Knjiga i Objava, su poznati. A o Uputi, Svjetlosti, Milosti i Lijeku je rekao Allah ﷻ: "O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašega i lijek za vaša srca i milost vjernicima."[2] "A od Allaha nam dolazi Svjetlost i Knjiga jasna."[3] A o Duhu kaže: "Isto tako smo ti Mi poslali Duha od nas."[4] O Opomeni kaže: "A tebi objavljujemo Opomenu da bi objasnio ljudima."[5]

Rekao je Lukman svome sinu:
"Sine moj, mudrost je činiti deset stvari:
Oživljavati mrtvo srce,
Sjediti sa siromašnima,
Bježati od sijela vladara,
Ukazivati čast bijednicima,
Oslobađati robove,
Strancu obezbijediti stan,
Pukog siromaha zadovoljiti,
Čestitima uvećati čast,
A gospodi gospodstvo.

[1] Onaj koji razdvaja istinu od neistine.
[2] 57. ajet iz sure Junus.
[3] 15. ajet iz sure Maide.
[4] 52. ajet sure Šura.
[5] Sure Nahl, 44. ajet.

Mudrost je vrednija od blaga, zaštita je od straha, oprema za borbu, kapital pri profitiranju. Ona je zaštitnik kada zadesi strah, vodič kada se izgubi vjera u dušu i ona pokriva kada odjeća to ne može uraditi."

Jedan mudrac je rekao:
"Na pametnom je, kada se pokaje, da se drži deset stvari: da traži oprost jezikom, srcem da se pokaje, tijelom da se izvuče iz grijeha, da čvrsto odluči da se ne vrati grijehu, da voli ahiret, mrzi dunjaluk, manje govori, manje jede i pije da bi uštedio vrijeme za nauku i ibadet, i da manje spava. Kaže Uzvišeni: - Noću su samo malo spavali a u paskozorje oprost od grijeha molili."

Enes ibn Malik ﷺ je rekao:
"Zemlja svakog dana s deset riječi moli i kaže: "O sine Ademov! šetaš po mojim leđima, a završićeš u mojem trbuhu. Griješiš na mojim leđima, a ispaštaćeš u mom trbuhu. Smiješ se na meni, a plakaćeš u meni. Raduješ se na meni, a tugovaćeš u meni. Sakupljaš blago na meni, a kajaćeš se u meni. Jedeš zabranjeno na meni, a bićeš pojeden u meni. Oholiš se na meni, a bićeš slab u meni. Hodaš veseo po meni, a zadesićeš se tužan u meni. Šetaš po svijetlu po meni, a bićeš u tmini u meni. Ideš u društvu po meni, a završićeš sam u meni."

Rekao je Poslanik ﷺ:
"Ko se bude previše smijao, biće kažnjen na deset načina - srce će mu umrijeti, nestaće stida i plemenitosti sa njegova lica; šejtani će se radovati njegovoj nesreći. Rasrdiće se na njega Milostivi. S njim će se raspravljati na Sudnjem danu;

prokleće ga meleki, omrznuće ga stanovnici Nebesa i Zemlje; zaboraviće sve i biće osramoćen na Sudnjem danu."

Hasan El-Basri (Allah mu se smilovao) je rekao:
"Jednog dana, dok sam šetao sokacima i tržnicama Basre u društvu jednog pobožnog mladića, stigoh do ljekara koji je sjedio na stolici. Oko njega stajahu ljudi, žene i djeca sa bocama vode i svak od njih mu traži lijek za svoju bolest. Tada mladić priđe ljekaru i upita ga:
-O liječniče, imaš li ti lijek koji spira grijehe i liječi bolesti srca?
-Imam - odgovori liječnik.
-Mogu li ga dobiti? - zatraži mladić.
-Poslušaj od mene deset savjeta - kaza ljekar - uzmi korijen drveta siromaštva sa korijenom drveta skromnosti, zatim ih stavi u *mirobalan*[1] pokajanja. Sve to zgnječi u stupi zadovoljstva, isitni strugom zadovoljstva, stavi u ćup bogobojaznosti i prelij vodom stida. Zatim to skuhaj na vatri ljubavi, nalij u čašu zahvalnosti, osvježi lepezom nade i na kraju posrči kašikom zahvalnosti. Ako zaista budeš ovo uradio, bićeš sačuvan od svake bolesti na ovom i budućem svijetu."

Rečeno je da je neki vladar sakupio pet učenjaka i mudraca i naredio da svaki kaže po jednu mudrost, na što oni rekoše po dvije, i na kraju ispade deset mudrosti. Reče prvi:
"Strah od Stvoritelja je sigurnost, ne bojati se od Njega je kufr (nevjerovanje). Ne osjećati strah od stvorenja je sloboda, a strah od njih je robovanje."
Kaza drugi:

[1] Vrsta drveta.

"Ko traži od Allaha bogatstvo, neće mu siromaštvo smetati. Odustajanje od toga je siromaštvo pored kojeg nikakvo bogatstvo ne koristi."
Treći reče:
"Bogatstvu srca ne šteti prazna torba, a siromaštvu srca ni prepuna torba ne može pomoći."
Reče četvrti:
"Bogatstvo srca i darežljivost mogu samo uvećati bogatstvo, dok siromašno srce i bogata torba neće uvećati ništa osim siromaštva."
Peti kaza:
"Uzimanje mrvice dobra je bolje od ostavljanja krupnog zla; a napustiti sva zla je bolje od napuštanja male količine dobra."

Ibn Abbas ﷺ prenosi da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:
"Deset vrsta ljudi iz mog ummeta neće ući u džennet osim ako se pokaju, a oni su: *kallaun, džejjuf, kattat, debbub, dejjus,* vlasnik *artabe,* vlasnik *kube, utull, zenim* i onaj koji ne sluša roditelje."
Upitaše ga: – Ko je kallaun?
– Onaj koji se ulizuje vladarima – odgovori.
– Ko je džejjuf?
– Pljačkaš grobova.
– Ko je kattat?
– Prenosilac tuđeg govora.
– Ko je debbub?
– Koji kod sebe okuplja djevojke radi bluda.
– Dejjus, ko je on?
– Onaj koji ne čuva čast svoje porodice.
– Vlasnik artabe, ko je on?
– Onaj što svira bubnjeve.

– A vlasnik kube?
– To je svirač tambure.
– A utull?
– Čovjek koji ne oprašta grijehe niti prima izvinjenje.
– A ko je zenim?
– Kopile koje sjedi nasred puta i ogovara ljude.

A onaj koji ne sluša roditelje je poznat."

Rekao je Vjerovjesnik ﷺ:
"Allah neće primiti namaz od deset osoba: od čovjeka koji klanja sam bez učenja, od onog koji daje zekat, od čovjeka što vodi narod koji nije zadovoljan njime, odbjeglog roba, notornog pijanice, od žene koja provede noć, a muž je srdit na nju; slobodne žene koja klanja nepokrivena, korisnika kamate, vladara – tiranina; i onog koga namaz ne sprečava od činjenja loših i pokuđenih djela. Takav čovjek će se samo udaljavati od Allaha Uzvišenog."

Vjerovjesnik ﷺ je kazao:
"Onaj ko ulazi u džamiju treba da uradi deset stvari:
– da pregleda svoju obuću,
– da desnom nogom kroči na vrata,
– da pri ulasku kaže: u ime Allaha, neka je mir nad Božijim Poslanikom i nad melekima. Moj Bože, otvori nam vrata Svoje milosti, zaista Ti obilno poklanjaš.
– da nazove selam ljudima;
– ako nema nikog u džamiji da kaže: neka je mir sa nama i sa Allahovim dobrim robovima;
– da kaže: svjedočim da je Allah jedan i da je Muhammed Njegov poslanik;
– da ne prolazi ispred klanjača,

- da ne radi ovosvjetske poslovi i govori o ovosvjetskim stvarima,
- da ne iziđe dok ne klanja dva rekata,
- da ne ulazi osim pod abdestom,
- kada ustane, da kaže: slavljen si, o moj Bože, Tebi zahvaljujem i svjedočim da nema boga osim Tebe. Tražim oprost od Tebe i kajem Ti se."

Prenosi Ebu Hurejre ﷺ da je Vjerovjesnik ﷺ rekao:
"Namaz je stub vjere i u njemu su deset vrijednosti: ukras je lica, svjetlost srca, odmor tijela, društvo u grobu, prebivalište milosti, ključ nebesa, prevaga na tásu[1]... Namaz je cijena dženneta i zaštita od vatre. Ko ga sačuva, sačuvao je vjeru, a ko ga ostavi, uništio je vjeru."

Prenosi Aiša od Pejgambera ﷺ:
"Kada Uzvišeni Allah zaželi da uvede džennetlije u džennet, pošalje im meleke sa poklonom i odjećom iz dženneta; a pred ulazak će im reći melek:
–Stanite, kod mene su darovi Gopodara svjetova.
Oni će upitati: – Kakvi su to darovi?
–To su deset pečata – reći će meleki – na kojima piše: "Mir s vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u džennet, u njemu ćete vječno boraviti[2]"; na drugom je napisano: "Od vas su otklonjene brige i tuga"; na trećem: "Taj džennet ste u nasljedstvo dobili za ono što ste činili[3]". Na četvrtom piše: "Obukli smo vas odijelima i nakitom", a na petom: "Mi ćemo ih hurijama, krupnih očiju, ženiti.[4]" "Njih sam ja nagradio za

[1] Misli se na tas na kojem će se vagati dobra i loša djela na Sudnjem danu.
[2] Ovo je 73. ajet sure Zumer.
[3] 42. ajet sure E'raf.
[4] 54. ajet sure Duhan.

ono što su trpjeli, oni su, doista, postigli ono što su željeli.[1]" Na šestom piše: "Ovo je vaša nagrada danas za ono što ste poslušni bili," a na sedmom: "Postali ste mladići i nećete nikada ostariti." Na osmom pečatu je napisano: "Postali ste sigurnim i nećete se bojati nikada," a na devetom: "Bićete drugovi poslanika, iskrenih, šehida i dobrih ljudi;" dok je na desetom napisano: "Stanovaćete u blizini Milostivog, Vladara arša, plamenitog."

Zatim progovara melek:

–Uđite u njega s mirom, sigurni[2] – pa će ulaziti u džennet, govoreći:

–Hvala Allahu koji je od nas tugu odstranio – Gospodar naš, zaista, mnogo prašta i blagorodan je[3]. Hvala Allahu koji nam je obećanje svoje ispunio i u džennetu nam mjesto darovao, da se u njemu nastanimo kako hoćemo. Divne li nagrade onima koji su se trudili![4]

A kada zeželi da uvede stanovnike džehhenema u džehennem, pošalje im meleka sa deset pečata, a na prvome piše: "Uđite u njemu, nećete nikada umrijeti, niti živjeti, niti izaći izvan njega." Na drugom će biti napisano: "Uđite u patnju, za vas nema rahatluka.", a na trećem: "Izgubili ste moju milost." Na četvrtom: "Uđite u njega, vječno zabrinuti, očajni i tužni." Na petom je napisano: "Vaša odjeća je vatra, a jelo zekkum[5], piće vrela voda, postelja oganj, a pokrivač vatra." Na šestom: "Ovo je naknada za ono što ste Mi bili neposlušni." Na sedmom: "Moja srdžba je na vama zauvijek." Na osmom: "Na vama je moje prokletstvo zbog velikih grijeha koje ste namjerno učinili i niste se pokajali zbog njih."

[1] 111. ajet sure Mu'minun.
[2] 46. ajet sure Hidžr.
[3] 34. ajet sure Fatir.
[4] 74. ajet sure Zumer.
[5] Drvo u paklu.

Na devetom: "Vaše društvo u vatri su šejtani zauvijek," a na desetom piše: "Slijedili ste šejtana, željeli ovaj svijet, odrekli se onoga – pa ovo je vaša zasluga!"

Jedan mudrac je kazao:
"Tražio sam deset stvari na deset mjesta, ali ih nađoh na drugih deset:

- tražio sam visinu u oholosti, a nađoh je u srkomnosti;
- tražih robovanje Allahu u namazu, a nađoh ga u poštenju;
- tražih blagostanje u pohlepi, a nađoh ga u zuhdu;
- tražih svjetlost srca u glasnom učenju na dnevnom namazu, a nađoh je u šaputanju na noćnom namazu.
- Tražio sam proživljenje darežljivošću i velikodušnošću, a našao sam je žeđu i postom;
- tražio sam dozvolu za Sirat u žrtvi (kurbanu), a nađoh je u milostinji;
- tražih spas od Vatre u dozvoljenim stvarima, a nađoh ga u napuštanju strasti.
- Tražio sam blagostanje u skupovima, a našao sam ga u izdvojenosti od naroda;
- tražih svjetlost srca u poukama i učenju Kur'ana, ali ga nađoh u razmišljanju i plaču."

Ibn Abbas ﷺ je rekao o Allahovoj riječi: "I (sjetite se) kada je Ibrahima njegov Gospodar stavio u iskušenje s nekoliko riječi, pa ih je on ispunio:"
"Pet stvari su od sunneta – pet u glavi, a pet u tijelu.
U glavi su: čistiti zube, ispirati usta, oseknuti se, skraćivati brkove ili brijati ih.
Tjelesni sunneti su: uklanjanje dlaka ispod pazuha, skraćivanje noktiju, brijanje dlaka oko stidnih mjesta i pranje nakon obavljanja nužde."

Zabilježeno je da je Ibn Abbas ﷺ kazao:
"Ko blagoslovi[1] Poslanika ﷺ jedanput, Allah će ga deset puta blagosloviti, a ko ga pokudi jedanput, Allah će ga deset puta pokuditi. Poslušaj Allahovo obraćanje Velidu, sinu Mugireta, Allah ga prokleo, kada je hulio Pejgambera ﷺ jedanput, pa mu je Allah vratio desetostruko: *"I ne budi poslušan svakom ko se mnogo zaklinje (i onom koji je) prezren i koji istražuje (ljudske) mane (i) raznosi ogovaranja, koji sprečava dobro (i) prestupniku – grešniku, grubijanu, a uz to i nahočetu (djetetu kome se ne zna otac). (Ne budi mu poslušan) zato što ima imetak i sinove (a ima i druge osobine). Kada se uče njemu Naši ajeti, on kaže: (To su) priče prijašnjih (naroda), znači, Kur'an smatra lažnim."*

Rekli su Ibrahimu ibn Edhemu, (Allah mu se smilovao), o ajetu: "Zovite me i ja ću vam se odazvati":
–Mi zovemo, ali nam se niko nije odazvao.
Na to im on odgovori:

- Spoznali ste Allaha, ali ne ispuniste dužnosti prema Njemu.
- Čitate Njegovu knjigu, ali ne radite po njoj.
- Zagovarate neprijateljstvo Iblisa, ali ga ipak smatrate vođom.
- Govorite da volite Poslanika, a ostavljate njegovu praksu i sunnet.
- Kažete da volite džennet, ali za njega ne radite.
- Kažete da se plašite Vatre, ali ne prestajete s griješenjem.
- Smatrate da je smrt istina, a za nju se ne spremate.

[1] Tj. donese salavat ne njega rekavši: "Sallallahu alejhi ve selleme" ili jednu od sličnih oblika salavata.

- Zauzeti ste istraživanjem tuđih mana, a na svoje zaboravljate.
- Jedete Allahovu opskrbu, a ne zahvaljujete Mu na tome,
- i sahranjujete svoje mrtve, a ne uzimate pouku iz toga."

Poslanik ﷺ je rekao:
"Svaki musliman i muslimanka koji hiljadu puta upute dovu od deset riječi noći arefata, sigurno će im biti primljena ukoliko nisu prekinuli rodbinske veze ili nešto teško zgriješili. Ta dova je:

- Subhanellezi fis–semai aršuh – hvaljen je Onaj čiji je prijesto na nebu.
- Subhanellezi fil–erdi mulkuhu ve kudretuh – hvaljen neka je Taj čije je kraljevstvo i moć na zemlji.
- Subhanellezi fil–berri sebiluh – hvaljen je Onaj čiji je put na kopnu.
- Subhanellezi fil–heva ruhuh – slavljen je Onaj čiji je duh u vazduhu.
- Subhanellezi fin–nari sultanuh – slavljen je Onaj koji vlada Vatrom.
- Subhanellezi fil–erhami ilmuh – slavljen je Onaj koji zna šta je u majčinim utrobama.
- Subhanellezi fil–kuburi kadauh – slavljen neka je Onaj koji sudi u mezaru.
- Subhanellezi refeas–semae bila amed – slavljen neka je Taj koji je podigao Nebo bez stubova.
- Subhanellezi veda–al–erda – hvaljen je Onaj koji je postavio Zemlju.
- Subhanellezi la meldže–e ve la mundža minhu illa ilejhi – hvaljen neka je Onaj od kojeg niko ne može pobjeći niti skloniti se osim kod Njega."

Prenosi Ibn Abbas da je Poslanik ﷺ jedne prilike upitao Iblisa, Allah ga prokleo:

- Koliko imaš miljenika u mom ummetu?
- Deset osoba su moji miljenici – kaza – vladar – tiranin, oholnik, bogataš koji ne brine gdje stiče blago niti u šta ga troši, učenjak koji podržava vladara u tiraniji; trgovac – varalica; lihvar, bludnik, onaj koji koristi kamatu, škrtica koji ne brine odakle će steći imetak; pijanica koji zavisi od alkohola.
- A ko su ti neprijatelji iz mog ummeta? – upita ga vjerovjesnik ﷺ.
- Dvadeset ljudi – kaza – a ti si na prvom mjestu, Muhammede, i ja te, zaista, mrzim, zatim učenjak koji radi po onom što zna, hafiz Kur'ana kada radi po njemu, mujezin za pet namaza, ljubitelj ubogih, siromaha i siročadi; čovjek dobrog srca; onaj koji je skroman u istini; mladić odrastao u pokornosti Bogu; onaj koji se hrani halalom; dva mladića koja se vole Allaha radi; onaj koji se trudi da klanja u džematu; onaj što klanja dok ljudi spavaju; koji se čuva zabranjenog; koji savjetuje (u drugoj predaji: ko moli Allaha za braću u vjeri), a u srcu zla nema; ko je stalno pod abdestom; darežljiv čovjek; lijepo odjeveni čovjek; onaj ko vjeruje Allahu u onome što mu je povjerio; onaj što udovcima pomaže i onaj koji se priprema za smrt.

Kazao je Vehb ibn Munebbih: "U Tevratu je zapisano:

- Ko se priprema na ovom svijetu, na budućem će biti sačuvan od kazne.
- Ko napusti zavist biće mu zahvalna sva stvorenja na budućem svijetu.

- Ko ostavi želju za vlašću, biće na Sudnjem danu drag Silnom Vladaru.
- Ko se prođe nametljivosti na ovom svijetu, biće bezbrižan među dobrima;
- ko ostavi svađe na dunjaluku, biće među pobjednicima na ahiretu;
- ko se prođe škrtosti na dunjaluku biće spomenut pred svim stvorenjima;
- ko ostavi odmor na dunjaluku postaće sretan na ahiretu;
- ko napusti zabranjene stvari na ovom svijetu, na budućem će biti među poslanicima;
- ko u zabranjeno ne gleda na dunjaluku, Allah će mu razveseliti oči u džennetu.
- Ko ostavi bogatstvo, a prihvati siromaštvo, Allah će ga na Kijametskom danu proživjeti sa svetim ljudima i poslanicima.
- Ko podmiri potrebe naroda na dunjaluku, Allah će mu podmiriti potrebe na ovom i budućem svijetu.
- Ko želi da ne bude sam u grobu, neka ustane u tamnoj noći da klanja.
- Ko želi biti u sjeni arša (prijestolja) Milostivog, neka bude zahid;
- ko hoće da mu polaganje računa bude lahko, neka savjetuje sebe i druge;
- ko želi da mu meleki budu posjetioci neka bude pošten;
- ko želi biti u centru dženneta, neka spominje Allaha danju i noću;
- ko zaželi ulazak u džennet bez polaganja računa neka se pokaje Allahu iskrenim pokajanjem.
- Ko poželi da bude bogat, neka bude zadovoljan onim što mu je Allah dodijelio;

- ko hoće da se s Allahom razumije, neka bude skrušen;
- ko želi da nude mudar, neka bude učenjak;
- ko hoće da bude kod ljudi siguran neka ne spominje nikog osim po dobru i neka ljudi razmisle od čega su stvoreni i zašto su stvoreni;
- onaj što želi ugled na ahiretu, taj neka da prednost ahiretu nad dunjalukom;
- onaj što žudi za Firdevsom[1] i uživanjem koje ne prolazi niti se troši, neka ne traći svoj život u porocima dunjaluka;
- ko poželi džennet na ovome i budućem svijetu treba da bude plemenit, jer su plemeniti blizu dženneta, a daleko od Vatre.
- Ko hoće da osvijetli svoje srce potpunim svjetlom, na njemu je da razmišlja i uzima pouke.
- Ko želi imati strpljivo tijelo, jezik koji spominje (Allaha) i skrušeno srce, na njemu je da traži oprost za vjernike i vjernice, muslimane i muslimanke."

[1] Najvišim stepenom dženneta.